

27
Κ. ΜΥΡΤ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΟΥ

ΑΝΕΚΔΟΤΟΣ ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΚΑΙ ΕΓΚΩΜΙΟΝ
ΠΕΝΤΕ ΘΡΑΚΩΝ ΝΕΟΦΑΝΩΝ ΜΑΡΤΥΡΩΝ
ΜΑΝΟΥΗΛ, ΓΕΩΡΓΙΟΥ, ΜΙΧΑΗΛ, ΘΕΟΔΩΡΟΥ, ΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΤΥΠΟΙΣ : Ι. Λ. ΑΛΕΥΡΟΠΟΥΛΟΥ, ΑΓΗΣΙΛΑΟΥ 23

1941

Κ. ΜΥΡΤ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΟΥ

ΑΝΕΚΔΟΤΟΣ ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΚΑΙ ΕΓΚΩΜΙΟΝ
ΠΕΝΤΕ ΘΡΑΚΩΝ ΝΕΟΦΑΝΩΝ ΜΑΡΤΥΡΩΝ
ΜΑΝΟΥΗΛ, ΓΕΩΡΓΙΟΥ, ΜΙΧΑΗΛ, ΘΕΟΔΩΡΟΥ, ΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ ^{Ἀνάμνησις ἐκ τοῦ ΕΣΤ' τόμου τῶν «Θρησκευτικῶν»}

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΤΥΠΟΙΣ : Ι. Α. ΑΛΕΥΡΟΠΟΥΛΟΥ, ΑΓΗΣΙΛΑΟΥ 22

1941

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΝΕΚΔΟΤΟΣ ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ ΚΑΙ ΕΓΚΩΜΙΟΝ
ΠΕΝΤΕ ΘΡΑΚΩΝ ΝΕΟΦΑΝΩΝ ΜΑΡΤΥΡΩΝ
ΜΑΝΟΥΗΛ, ΓΕΩΡΓΙΟΥ, ΜΙΧΑΗΛ, ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΚΑΙ ΓΕΩΡΓΙΟΥ

Εἰσαγωγή.

Ἡ τὸ πρῶτον νῦν ἐκτυπούμενη Ἀκολουθία τῶν ἐκ τῆς Σαμοθράκης νήσου προειρημένων πέντε νεοφανῶν Μαρτύρων ἀπεστάλη ἡμῖν ὑπὸ τοῦ ἐν Ἀλεξανδρουπόλει φίλου ἱατροῦ κ. Ἀχιλλέως Σαμοθράκης, ἀντιγραφείσα ἐκ χειρογράφου ἀποκειμένου ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς ἐν Θράκῃ Μάκρης, ἔνθα πανηγυρίζεται ἡ μνήμη αὐτῶν κατ' ἔτος τῇ 6ῃ Ἀπριλίου, ἡμέρᾳ τῆς συναθλήσεώς των, προσερχομένων πολλῶν ἐκ τῶν πέριξ τόπων.

Τὸ ἐξ οὗ ὑπὸ τοῦ ἀκαμάτου τῆς Θράκης ἱστοριοδίφου ἀντεγρᾶφῃ χειρογράφῳ (ἐνθα ἀντίγραφον τοῦ πρωτογράφου, γενόμενον ὑπὸ «τοῦ Χρ. Ν. Ρηγοπούλλου Πελοπον(νησίου) ἐν Σαμοθράκῃ τῷ 1874». Ἕτερον παρόμοιον τοῦ αὐτοῦ ἀντιγραφῆς ἀντίγραφον κατὰ πληροφορίας τοῦ ἀποστολέως ἀπόκειται ἐν τῇ πρὸς τιμὴν τῶν Μαρτύρων ἰδρυμένη ἐκκλησίᾳ τῆς Σαμοθράκης, ἔνθα ὡσαύτως πανηγυρίζεται ἡ μνήμη τῶν Μαρτύρων, τοῦ πρωτογράφου πιθανῶς φθαρέντος καὶ ἀχρηστευθέντος.

Ἡ Ἀκολουθία συνετέθη καὶ ἐγράφη τῷ 1843 ὑπὸ τοῦ ἀγνώστου ἡμῖν ἄλλοθεν μοναχοῦ Ἀγιορείτου Ἰακώβου τῇ προτροπῇ τοῦ τότε ἐπισκόπου Τραϊανουπόλεως κυρίου Ἀνθίμου ¹⁾, ἐπιτρόπου τοῦ μητροπολίτου Μαρωνείας, εἰς οὗ τὴν πνευματικὴν δικαιοδοσίαν ὑπήγετο τότε καὶ ἡ νῆσος Σαμοθράκη. Τοῦτο διαπιστοῦται ἐκ τοῦ ἐν τέλει τοῦ χειρογράφου σημειουμένου ἑξαστίχου:

1) Ὁ Ἀνθίμος πρωτοσύγκελλος ὢν τοῦ μητροπολίτου Μαρωνείας Δανιήλ, προεχειρίσθη τῇ 20ῇ Ὀκτωβρίου τοῦ 1831 εἰς ἀρχιερέα, ἐπὶ ψιλῷ ὀνόματι τῆς πάλαι ποτὲ διαλαμψάσης ἐπισκοπῆς Τραϊανουπόλεως πρὸς ἐπίσκεψιν πνευματικὴν καὶ ἐπιτροπικὴν διοίκησιν τῆς ἐπαρχίας, ὅτε τοῦ μητροπολίτου ἀποδημούντος ἐν τῇ βασιλευσίᾳ. Γ ε ρ μ α ν ο ὁ μητροπολίτου Σάρδεων, ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι τῶν ἐπαρχιῶν ἀνατολ. καὶ δυτ. Θράκης· «Θρακικά» ΣΤ'. σελ. 126. Μ ι λ τ. Ἀ. Σ τ α μ ο ὕ λ η. Συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Θράκης, Αὐτόθι, τόμ. ΙΔ'. σελ. 17.

«Ἐν ἔτει τεσσαρακοστῇ τρίτῃ δεκακοσίῳ
ἅμα χιλίοις ¹⁾ τῆς σεπτῆς Χριστοῦ θεογονίας
ἐγράφη συνετέθη τε αὐτὴ ἡ Ἀκολουθία,
προτροπῇ μὲν Τραϊανουπόλεως Ἀνθίμου ἐπισκόπου,
πόνῳ δὲ καὶ πολλῇ σπουδῇ μοναχοῦ Ἰακώβου ²⁾,
ὕπὲρ ὧν ὑπερεῦχεσθε οἱ ταύτῃ ἐντυχόντες».

Τοῦ αὐτοῦ μοναχοῦ ἢ τοῦ ἐπισκόπου Τραϊανουπόλεως Ἀνθίμου ἔργον εἶναι κατὰ πᾶσαν πιθανότητα καὶ τὸ συνεκτιπούμενον τῶν Μαρτύρων ἐγκώμιον, ἐν ᾧ ἐκτίθενται ἐν λεπτομερείᾳ τὰ τῆς συναθλήσεως αὐτῶν, ὅπερ προφανῶς ἐξεφωνήθη ἐπ' ἐκκλησίας ἐν τῇ πρώτῃ τῆς μνήμης αὐτῶν ἐορτῇ καὶ φέρεται μετὰ τὴν Ἀκολουθίαν ἐν τῷ αὐτῷ χειρογράφῳ ἀντιγεγραμμένον διὰ τῆς αὐτῆς χειρὸς ἀνωρύμου. Ὁ τοιαύτος δὲ τῆς μνήμης τῶν μαρτύρων ἐορτασμός ἐν Σαμοθράκῃ τόπῳ τῆς γεννήσεώς των καὶ ἐν Μάκρῃ τόπῳ τῆς συναθλήσεώς των, ὅστις ἐξακολουθεῖ τελούμενος ἐκ παραδόσεως καὶ σήμερον, καθωρίσθη ἀναμφιβόλως ὑπὸ τοῦ μητροπολίτου Μαρωνείας ³⁾ τῷ 1843, ὁπότε καὶ ἡ πρὸς τοῦτο συντεθεῖσα Ἀκολουθία ἐψάλη τὸ πρῶτον ἐν τῷ πρὸς τιμὴν τῶν μαρτύρων ἀνεγερθέντι ἐν Σαμοθράκῃ ναῷ, ὡς ἐκφαίνεται ἐκ τοῦ δευτέρου τῆς Ἀκολουθίας τροπαρίου: «Ἀφθόνως πᾶσιν ἐκβλύζει πηγὰς ἰσχυρὰς ὁ θεὸς οὗτος οἶκος, ὁ ἀνεγερθεὶς ἀπὸ τῆς μνήμης τῶν ἀγίων ἐξ ὧν ἐστὶν ἡμεῖς ἡμεῖς».

Ἐν ἀρχῇ τοῦ προοιμίου τοῦ ἐγκωμίου τῶν Μαρτύρων λέγεται ὅτι ἡ μνήμη αὐτῶν πανηγυρίζεται οὐ μόνον ἐν Σαμοθράκῃ, ἀλλὰ καὶ ἀπανταχοῦ ὑπὸ τῶν εὐσεβῶν φιλομαρτύρων Χριστιανῶν. Τοῦτο ἂν μὴ εἶναι σχῆμα λόγου, πάντως προέρχεται ἐξ ἐσφαλμένης τοῦ ρήτορος πληροφορίας διότι ἡ μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, εἰς ἣν προφανῶς ἐγένετο ἡ ἀρμοδία τοῦ μητροπολίτου Μαρωνείας εἰσήγησις, δὲν καθηγίασε τοὺς Μάρτυρας ⁴⁾ ὡς ἡλίπτετο, πιθανῶς ὅπως μὴ προσκρούσῃ ὡς δουλεύουσα εἰς τοὺς πολιτικούς δυνάστας. Ἄλλως θὰ ἔπρεπε νὰ μνημονεύηται ἐν τῷ καθιερωμένῳ αὐτῆς ἐτησίῳ ἐορτολογίῳ ἡ μνήμη τῶν Ἀγίων.

1) Ἐν τῷ χειρογράφῳ: δεκακοσίων ἅμα χιλίων.

2) Ἰακώβος, πιθανόν ὁ κατὰ τὸ 1857 Τραϊανουπόλεως, ὅρα Σάρδεων «Θερρικά» τόμος ΣΤ'. σελ. 127. (Σ. Θ.).

3) Μητροπολίτης Μαρωνείας ἦτο τότε ὁ Ἀνθίμος (1839—1845), πιθανῶς ὁ τέως Τραϊανουπόλεως. Γ ε ρ μ α ν ο ὕ Σάρδεων, ἐνθ' ἄνω.

4) Κατὰ τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Ἐλευθερουπόλεως κ. Σωφρόνιον εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν δὲν ὑπάρχει θεσμός ἀνακηρύξεως τῶν ἁγίων. Τὰ δὲ μηνιαῖα ἐξεδίδοντο ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον παρὰ ἰδιωτῶν καὶ δὲν ἀνέφερον ὅλους τοὺς ἁγίους καὶ δι' πολλοὺς ἐκ τῶν σπουδαιωτέρων. (Σ. Θ.).

Κατὰ τὴν Ἀκολουθίαν καὶ τὴν ἐν τῷ ἐγκωμίῳ ἀφήγησιν τοῦ μαρτύρου τῶν οἱ μάρτυρες ὀνομάζοντο, ὡς προερρήθη, Μανουήλ, Θεόδωρος, Γεώργιος (πρεσβύτερος), Γεώργιος (νεώτερος) καὶ Μιχαήλ. Τούτων οἱ μὲν πρῶτοι τέσσαρες ἦσαν «γεννήματα καὶ θρέμματα τῆς νήσου Σαμοθράκης», ὁ δὲ Μιχαήλ, ὁ καὶ πρεσβύτερος πάντων, κατήγετο ἐκ Κύπρου, ἀλλ' ἔζη ἐν Σαμοθράκῃ. Ἐκτραγείσης τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1821 ἐπέδραμον εἰς τὴν Σαμοθράκην στίφη Μωαμεθανῶν ἀπὸ Τενέδου, Ἀβύδου καὶ ἄλλων τόπων, καὶ τοὺς μὲν ἄνδρας Χριστιανοὺς ἐφόνευσαν πάντας σχεδὸν λεηλατήσαντες τὰς περιουσίας των, τὰς δὲ γυναῖκας καὶ τὰ ἀνήλικα τέκνα ἐξανδραποδίσαντες ἐπώλησαν εἰς τὴν Ἀνατολήν, τὴν Εὐρώπην καὶ τὴν Αἴγυπτον. Μεταξὺ τῶν ἐξανδραποδισθέντων ἦσαν καὶ οἱ πέντε μάρτυρες, ὧν οἱ μὲν τέσσαρες παῖδες ὄντες ἐξισλαμίσθησαν βιαίως ὑπὸ τῶν κυρίων τῶν Μωαμεθανῶν, ὁ δὲ Μιχαήλ ἐνήλιξ ὧν ἐξώμοσεν ἐκουσίως «φοβηθεὶς τὸν θάνατον καὶ φιλοψυχίας». Ὁ Μανουήλ πωληθεὶς εἰς Αἴγυπτον καὶ τυχὼν φιλανθρώπου δεσπότητος ἐξεπαιδεύθη ἐν ἱεροδιδασκαλείῳ ἀρκοῦντως, ὥστε ἐκμαθὼν τὴν Ἀραβικὴν γλῶσσαν κατενόει τὰ βιβλία τοῦ Μωαμεθανισμοῦ βιβλία.

Γενομένης εἰρήνης μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν καὶ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλλάδος οἱ αἰχμαλωτισθέντες Ἕλληνες ἐπανήρχοντο εἰς τὰς ἐστίνας τῆς πατρίδος (ὡς ἐπὶ τῇ ἀπελευθερώσει ¹⁾), οἱ δὲ δραπετεύοντες ἀπὸ τῶν κυρίων των καὶ ἀνελάμβανον τὴν πάτριον θρησκείαν χριόμενοι. Τότε καὶ οἱ πέντε μάρτυρες, ἐπανήλθον εἰς Σαμοθράκην καὶ «ἐπα-

1) Τῆς μετὰ τὴν εἰρήνην ἀπελευθερώσεως τῶν κατὰ τὴν ἐπανάστασιν αἰχμαλωτισθέντων κυριώτερος συντελεστής ἦτο ὁ μέγας τῆς Ἑλλάδος εὐεργέτης καὶ φιλέλλην Ἑλβετὸς τραπεζίτης Εὐνάρδος, πρόεδρος ἐπιτροπείας ἐράνων ὑπὲρ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος, οὗτος ἡ μαρμαρίνη προτομὴ κοσμεῖ τὸν βασιλικὸν κήπον ἐν Ἀθήναις. Ἀπεσταλμένοι αὐτοῦ δραστήριοι διέτρεχον τότε πᾶσαν χώραν τῆς Ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας καὶ ἐξηγόραζον παρὰ τῶν κυρίων τοὺς αἰχμαλώτους, οὓς ἀπέστελλον εἰς τὴν ἐλευθεράν ἤδη Ἑλλάδα. Ὁ σύγχρονος φιλέλλην Γερμανός, ἀλλὰ Γάλλος τὴν καταγωγὴν ποιητῆς Chamisso, ὅστις ἐξύμνησε τοὺς ἡρώικους ἡμῶν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγῶνας, καταπαύει ἐν θαυμάσιον ποίημά του περὶ τῆς αὐτοθυσίας τῆς Μεσολογγιτίσσης Σοφίας Κοντολίμαινας, (ἣτις διέταξε τὸν υἱόν της νὰ φονεύσῃ κατὰ τὴν ἐξοδὸν τὴν ἐκπάγλου καλλονῆς κόρην της, μέλλουσαν νὰ αἰχμαλωτισθῇ ὑπὸ Τούρκου), διὰ τοῦ ἀκολούθου τετραστίχου περὶ τοῦ φιλέλλητος καὶ φιλανθρώπου Ἑλβετοῦ. ὅστις οὔτε χρημάτων οὔτε μόχθων ἐφείσθη ὑπὲρ τοῦ ἡμετέρου τότε ἀγῶνος:

Ἦ Εὐνάρδε, σ' εὐλογοῦν γὰρ τὴν φιλανθρωπία σου
μύριες ψυχὲς εὐγνώμονες. Κανένας νὰ σ' ὑμνήσῃ,
καθὼς ἀρμόζει, δὲν μπορεῖ. Γονατιστὸς μπροστά σου
εὐγνωμοσύνης δάκρυα κ' ὁ ποιητὴς ἄς χύσῃ.

ναλαβόντες τὰ πατρικά των κτήματα, ἠνώθησαν μὲ τοὺς χριστιανοὺς καὶ ἐχριστιάνισον». Γνωσθέντος τούτου παρὰ τοῖς συνοίκους των καὶ τοῖς ἐν τῇ Θοράκῃ Τούρκοις ἠπειλήθησαν πολλάκις ὑπὸ τοῦ ἐκείστοτε Ἀγᾶ (πολιτικοῦ διοικητοῦ) καὶ τοῦ Καδῆ (ιεροδικαστοῦ) τῆς Μάκρης, ὅτι θὰ κατεδικάζοντο εἰς θάνατον, ἂν μὴ ἐπανήρχετο εἰς τὸν Μωαμεθανισμόν, ὃν αὐτοὶ ἀπεδέξαντο· ἀλλ' ἐκεῖνοι ἐκώφεον εἰς τὰς ἀπειλὰς καὶ κατώρθουν ἀντὶ πολλῶν χρημάτων ν' ἀποφεύγωσιν ἐκείστοτε τὸν κίνδυνον καὶ νὰ παραμένωσι Χριστιανοί. Μάτην οἱ ὁμόθρησκοὶ των καὶ αὐτὸς ὁ Τραϊανούπολεως καθ' ὑπόδειξιν τοῦ τότε πατριάρχου τοῦ ἀπὸ Σεργῶν Γρηγορίου, οὕτινος ἐπεξητήθη ἡ ἐπέμβασις, συνεβούλευον αὐτοὺς ν' ἀπέλθωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα πρὸς σωτηρίαν των. Ἐκεῖνοι μὴ θέλοντες νὰ καταλίπωσιν τὴν νῆσόν των ἀπεφάσισαν ὁμογνῶμόνως, ἂν ἴσως καὶ ἤθελον βιασθῶσιν ἀπὸ τοὺς ἀσεβεῖς, νὰ μαρτυρήσωσι τὴν καλὴν ὁμολογίαν καὶ ν' ἀποθάνωσι διὰ τὸν Χριστόν, καθὼς καὶ ἐγένετο».

Τῷ 1836 διωρίσθη καθὺς τῆς Μάκρης ὁμός τις καὶ ἀπάνθρωπος καὶ εἰς ἄκρον τοῦ Μωαμεθανισμοῦ ζηλωτῆς ὁ Ἀλβανὸς Ἀβδουραχμὰν ἐφένδης, ὅστις συναινοῦντος καὶ τοῦ ἀνισορρόπου τὰς φρένας ἀγᾶ, Τζελάλ-μπέη καλουμένου, ἀπήγαγε τοὺς μάρτυρας βιαίως ἐν καιρῷ τοῦ ραμαζανίου (τῆς μεγάλης νηστείας) ἀπὸ τῆς νήσου εἰς τὴν Μάκρην καὶ ἐφυλάκισε. Μετὰ ἐπανειλημμένας δὲ ἀνακρίσεις **ΔΕΚΑΔΕΦΙΜΙΑ** ὅτι εἶναι Χριστιανοὶ καὶ προτιμῶσι τὸν θάνατον τῆς ἐξομοσίας ὑπεβλήθησαν εἰς φρικτὰ βασανιστήρια ἐν τῇ εἰρκτῇ ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας, ἀναμενομένης ἐκ Κωνσταντινουπόλεως τῆς περὶ τῆς τύχης των ἀποφάσεως τοῦ κυριάρχου τῆς ἐπαρχίας, μυστικοῦ δὲ γραμματέως τοῦ Σουλτάνου, Βασάφ ἐφέν. δη, εἰς ὃν ἐξετέθησαν ἐγγράφως τὰ τῆς ἀνακρίσεως καὶ τῆς ὁμολογίας αὐτῶν.

Ἐλθούσης μετὰ εἴκοσι τρεῖς ἡμέρας τῆς ἀποφάσεως «νὰ θανατωθῶσι μὲ τὸν πλέον πικρότατον θάνατον ὡς ὕβρισταὶ καὶ καταφρονηταὶ τῆς θρησκείας των» τὴν ἐπιούσαν ἐξήχθησαν ἐκ τῆς φυλακῆς καὶ ἐθανατώθησαν. Καὶ ὁ μὲν Μιχαὴλ ἐσφάγη καὶ κατετεμαχίσθη ἐν τῇ πλατείᾳ τῆς κωμοπόλεως ὑπὸ τῶν δημίων, ὁ Θεόδωρος καὶ ὁ πρεσβύτερος Γεώργιος ἀπηγχονίσθησαν, ὁ δὲ Μανουὴλ ὁ ἐλεγξας παρρησίᾳ τὴν πλάνην τῶν Μωαμεθανῶν καὶ ὁ νεώτερος Γεώργιος ἔτυχον τοῦ φρικτοτάτου θανάτου ριφθέντες ἀπ' ὕψους ἐπὶ αἰχμὰς πεπηγμένους ἐπὶ σανίδων. Μετὰ τὸν μαρτυρικὸν θάνατόν των ὑπὲρ τῆς τοῦ Χριστοῦ πίστεως «οἱ Χριστιανοὶ λαβόντες τὴν ἄδειαν ἔλαβον τὰ λείψανα τῶν Μαρτύρων καὶ ἐνεταφίασαν αὐτὰ ἐντίμως εἰς τὸ ἴδιον μέρος».

Περὶ τοῦ μαρτυρίου τῶν νεοφανῶν τούτων πρὸ αἰῶνος ὑπὲρ τῆς πίστεως ἡμῶν μαρτύρων ἐπεδείξατο ἐνδιαφέρον ὁ μητροπολίτης Ἀμερικῆς κύριος Ἀθηναγόρας αἰτησάμενος ἐσχάτως πληροφορίας παρὰ τοῦ Ἀλεξαν-

δρουπόλεως κυρίου Ἰωακείμ κατὰ προφορικὴν ἀνακοίνωσιν αὐτοῦ πρὸς τὸν κ. Ἀχ Σαμοθράκην. Δυστυχῶς ὅμως ἡ τῆς Ἀλεξανδρουπόλεως μητρόπολις οὐδὲν στοιχεῖον κατέχουσα περὶ τοῦ μαρτυρίου καὶ τῆς γεραιομένης μνήμης τῶν Μαρτύρων ἐν τῇ ὑπὸ τὴν πνευματικὴν της κυριαρχίαν Μάκρῃ δὲν ἠδυνήθη ν' ἀπαντήσῃ εἰς τὴν αἴτησιν αὐτοῦ. Ἐπὶ τῇ ἐκλαϊκεύσει νῦν διὰ τοῦ τύπου τῆς τε Ἀκολουθίας καὶ τοῦ συναξαρίου αὐτῶν νομίζομεν ὅτι δὲν εἶναι ἄσκοπος ἀπὸ ἐκκλησιαστικῆς καὶ ἐθνικῆς ἀπόψεως ἡ καθαγίασις τῶν Θρακῶν τούτων νεομαρτύρων καὶ ὑπὸ τῆς μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας ἐνεργεία τῶν ἀρμοδίων, ἐκλιπόντων ἤδη τῶν πολιτικῆς φύσεως ἄλλοτε λόγων. Διότι οὗτοι οἱ μάρτυρες κατὰ τὸ εἰς αὐτοὺς τροπάριον εἶναι «μέγα καύχημα τῆς Σαμοθράκης, νέον στήριγμα τῆς κώμης Μάκρης, καρτερόψυχοι καλλίνικοι ὄφρυν τυράννων ταπεινώσαντες», κατὰ δὲ τὸ ἐγκωμιόν των «πρεσβεύται διάπυροι καὶ ἱατροὶ παθῶν ἄμισθοι καὶ ἐν κινδύνοις ἔτοιμοι βοηθοὶ καὶ ἀντιλήπτορες».

Ἡ γλῶσσα τῆς μὲν Ἀκολουθίας εἶναι ἡ εἰδισμένη ἐκκλησιαστικῇ, ἥς ὁ συνθέτης φαίνεται κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον δεξιὸς χειριστῆς ἐκ τῆς περὶ τὰ ἐκκλησιαστικά βιβλία πολλῆς τριβῆς του καὶ τῆς μιμήσεως **ΔΟΞΗ** *mutatis mutandis* ἄλλων ἀκολουθιῶν, ἃς εἶχε βεβαίως πρὸ ὀφθαλμῶν, τοῦ δὲ ἐγκωμιαστικοῦ λόγου ἡ τότε γραφομένη ἀπλή (ἀπλοελληνικὴ) τῶν **ΔΟΞΗ** *λογίων καὶ διαφωκίων* τοῦ αἵματος, οὐχὶ ὅμως ἀπληλαγμένη σολοικισμῶν (ονομαστικῶν ἀπολύτων καὶ ἀνακολούθων) καὶ ιδιωτισμῶν τινων ἰδίως ἐν τῷ ἀφηγηματικῷ μέρει. Ἐξ οὗ εἰκάζεται ὅτι ὁ συγγραφεὺς τοῦ λόγου εἴτε εἶναι αὐτὸς οὗτος τῆς Ἀκολουθίας εἴτε ὁ παρακολουθήσας τὴν ἀθλήσιν τῶν μαρτύρων καὶ καθαγιάσας τὴν μνήμην αὐτῶν ἀρχιερεὺς Τραϊανούπολεως καὶ εἴτα Μαρωνείας Ἀνθιμος δὲν ἦτο μέτοχος ἀνωτέρας συστηματικῆς ἐκπαιδεύσεως. Τοιοῦτοι ἦσαν τότε, ὡς ἐκ τῶν κωδίκων τῶν μητροπόλεων διαπιστοῦται, οἱ πλεῖστοι τῶν ἀρχιερέων καὶ ἀνωτέρων κληρικῶν.

Τὸ ἐν Μάκρῃ τοῦ Ρηγοπούλλου ἀντίγραφον ἔχει κῆρὰς τινας, ὀφειλομένας εἴτε εἰς τὸν ἀντιγραφέα ἐν γένει εἴτε εἰς αὐτὸν τὸν συγγραφέα ἐν μέρει, ἃς ἡμεῖς διορθώσαντες ἐν τῷ μετὰ χεῖρας κειμένῳ ὑποσημειοῦμεν μετὰ τινων ἄλλων ἐπεξηγηματικῶν σχολίων. Ὡσαύτως προέβημεν εἰς τὴν ἀκριβῆ στίξιν, τὴν ἐκκαθάρισιν καὶ πού τὴν συμπλήρωσιν τοῦ κειμένου τὰς μὲν παρελκούσας λέξεις τιθέμενοι ἐντὸς ἀγκυλῶν [—], τὰς δὲ συμπληρουμένας ἐντὸς παρενθέσεων (—). Ἐτηρήσομεν ὅμως ἐν τῷ ἐγκωμιαστικῷ τοὺς σολοικισμοὺς καὶ τοὺς ιδιωτισμοὺς, ὅπως μὴ μεταβληθῇ τὸ ὕφος τοῦ ρήτορος, ὅπερ ἐν μὲν τῷ προοιμίῳ καὶ τῷ ἐπιλόγῳ εἶναι λυρικόν, ἐν δὲ τῷ διηγηματικῷ μέρει ἀφελὲς καὶ ἀπλοῦν.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 7ῃ Νοεμβρίου 1940.

Κ. ΜΥΡΤ, ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ

Α'.

ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ

τῶν ἐκ τῆς Σαμοθράκης νήσου πέντε νεοφανῶν Μαρτύρων
Μανουήλ, Γεωργίου, Μιχαήλ, Θεοδώρου καὶ Γεωργίου
ἐν Μάκρῃ κωμοπόλει τῆς Θράκης ἀθλησάντων
ἐν ἔτει ,αωλστ',

συνταχθεῖσα

παρὰ τοῦ ἐν μοναχοῖς Ἰακώβου Ἀγιορείτου
διὰ προτροπῆς τοῦ κ. Ἀνθίμου ἐπισκόπου Τραϊανουπόλεως,
νῦν δὲ ἀντιγραφεῖσα
ἐκ τοῦ πρωτογράφου παρὰ Χρ. Ν. Ρηγοπούλλου Πελοπον(νησίου)
ἐν Σαμοθράκῃ 1874.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

Ἀπριλίου στῇ Μνήμῃ τῶν ἁγίων πέντε νεοφανῶν μαρτύρων τῶν ἐκ
Σαμοθράκης καὶ ἐν Μάκρῃ ἀθλησάντων.

Ἐν τῷ μικρῷ ἔσπερινῷ Προσόμοια,

Ἦχος α'. Τῶν οὐρανίων ταγμάτων.

Εὐφραίνου, τέρπου (καὶ)¹⁾ ἀγάλλου, σκίρτα καὶ χόρευε, ὦ νῆσος²⁾ Σα-
μοθράκη· ἐκ σοῦ γὰρ ὥσπερ κρῖνα ἐξήνθησαν οἱ πέντε νεοφανεῖς καὶ ἁ-
ήττητοι μάρτυρες, ὧν τὴν χαρμόσυνον μνήμην περιχαρεῖς νῦν τελοῦμεν
εὐφημοῦντες αὐτούς.—Δίς.

Ἀφθόνως πᾶσιν ἐκβλύζει πηγὰς ἰάσεων ὁ θεῖος οὗτος οἶκος, ὁ ἀνε-
γηγερμένος αἰδίδιον εἰς μνήμην τῶν ἀθλητῶν τῶν πεντάθλων³⁾, στερεῶν
ἀληθῶς, ἐν ᾧ ἔσθιωτες ὑμνοῦμεν χρεωστικῶς τὸν αὐτοῦς λαμπρῶς δοξά-
σαντα.

1) Τὸ «καὶ» φαίνεται περιττεῖον κατὰ τὴν μελωδίαν (Σ. Θ.).—2) ἡ νῆσος.—3)
πένταθλοι (πέντε ἀθληταὶ) κακῶς ἐσχηματισμένη λέξις κατ' ἀναλογίαν τοῦ πέν-
τ α θ λ ο ν, τοῦ γνωστοῦ πέντε ἀγώνων ἀγωνίσματος.

Τοὺς ἀθλητὰς Κυρίου δεῦτε τιμήσωμεν, τοὺς νέους ἐν τοῖς χρόνοις,
παλαιοὺς δὲ τοῖς ἄθλοις, φρουροὺς ἡμῶν προστάτας καὶ πρεσβευτὰς ἐκ-
τελοῦντες τὴν μνήμην αὐτῶν· πρεσβεύουσι γὰρ οὗτοι ὑπὲρ ἡμῶν τὸν Σω-
τῆρα τοῦ σωθῆναι ἡμᾶς.

Δόξα· ἦχος α'.

Τὴν τῶν μαρτύρων θεῖαν καλλονὴν τὴν ἱερὰν χορείαν, Σαμοθράκης
βλαστήματα καὶ Μάκρης καυχήματα, ἡμῶν δὲ προστάτας, πενταρίθμους
ὑπάρχοντα, ἐν ᾧδαῖς ᾠσμάτων εὐφημήσωμεν, πιστοί, ὧς στρατιώτας τοῦ
Χριστοῦ καὶ πρεσβευτὰς ἡμῶν ἀκλινεῖς πρὸς Κύριον, ὃν καθικετεύσατε
ὧς κοινωνοὶ τῶν παθημάτων αὐτοῦ καὶ σύμμορφοι ἐλεθθῆναι τὰς ψυχὰς
ἡμῶν.

Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς:

Εἰς τὸν στίχον Προσόμοια.

Ἦχος β'. Οἶκος ἐν Εὐφραθῇ.

ὦ θαύματος καινοῦ! ὦ ξένον μυστηρίου! πῶς ἐν ἐσχάτοις χρόνοις
νεολαμπῆς χορεία Μαρτύρων ἡμῖν ἔλαμψεν.

Ἦχος γ'. Θαναστὸς ὁ Θεός.

Τέτρωται ὁ ἐχθρὸς, ὧς ἐν διστόμῳ ξίφει, νεοφανῶν μαρτύρων τῶν
νῦν εὐφημουμένων καὶ πέπτωκεν ὁ δόλιος.

Στίχ. Τοῖς Ἀγίοις τοῖς ἐν τῇ γῇ.

Οὐ ξίφος, οὐ σφαγή, οὐδὲ βάσανος ἄλλη τῆς τοῦ Χριστοῦ ἀγάπης
τοὺς αὐτοῦ ἀθλοφόρους χωρίσαι¹⁾ ὅλως ἴσχυσεν.

Δόξα. Ὅμοιον.

Δόξα σοι, ὦ Τριάς, Πάτερ, Υἱὲ καὶ Πνεῦμα, ὅτι χορὸν μαρτύρων ἐν
τοῖς ἐσχάτοις χρόνοις ἀνέδειξας πεντάριθμον. 35

Καὶ νῦν ὅμοιον.

ὦ πρᾶγμά τε²⁾ [τὸ] γλυκὺ καὶ ὄνομα Μαρία, πρέσβευε τῷ νῷ σου
μετὰ τῶν ἀθλοφόρων ὑπὲρ ἡμῶν τῶν δούλων σου.

Ἀπολυτίκιον, ἦχος α'.

Τοῦ λίθου σφραγισθέντος.

Τοὺς πολυάθλους ὀπλίτας καὶ ἀκμαίους ἀκμάσαντας, τοὺς καρτερι-

1) χωρῆσαι.—2) τό.

κοὺς στρατιώτας, πενταυγῆς νεομάρτυρας τιμήσωμεν ἐν ὕμνοις καὶ ψαλμοῖς, ἀνδρείως ὡς κηρύξαντας (τὸν Σωτῆρα) Χριστόν, Μανουὴλ καὶ Μιχαήλον σὺν Θεοδώρῳ (καὶ) Γεωργίους ἀναβοῶντες: δόξα τῷ ἐνισχύσαντι αὐτούς, δόξα τῷ στεφανώσαντι, δόξα τῷ τὴν σεπτὴν αὐτῶν μνήμην δοξάζοντι.

Καὶ τῆς ἑορτῆς.

Ἐν τῷ Μεγάλῳ ἑσπερινῷ τό: Μακάριος ἀνὴρ καὶ τό: Κύριε ἐκέκραξα. Προσόμοια ἤχος α'. εἰς η'.

Ἦχος α'. Ὡ τοῦ παραδόξου θαύματος.

Ὡ τοῦ παραδόξου θαύματος, οἱ λαμπροὶ τοῦ Χριστοῦ καλλίνικοι μάρτυρες, πεντὰς ἡ περικαλλῆς καὶ ἀξίεπαινος, τὴν πλάνην Ἀγαρηνῶν καταβροντήσασα ἤσχυεν ἄριστα καὶ πίστιν τὴν τοῦ Χριστοῦ ὁμολογήσασα ἤθλησεν ἄριστα, οὓς ἀνευφημοῦντες πόθῳ τὸν Σωτῆρα Κύριον τὸν ἰσχύσαντα τούτους καὶ δοξάσαντα δοξάσωμεν.

Σήμερον παιδρὰν πανήγυριν τῶν πιστῶν χορείαν λαμπρῶς συστησάμενοι τιμήσωμεν τοὺς σεπτοὺς μεγαλομάρτυρας κραυγάζοντες πρὸς αὐτούς: τῆς Σαμοθράκης καὶ Μάκρη καὶ Κρήτης, τοσούτων Θεοφάνειαι καὶ ἱατροὶ καχεκτούντων πανάριστοι, νόσων καὶ δεινῶν ὁδυνῶν ἡμᾶς θεραπεύσατε, τοὺς τιμῶντας ἐκ πόθου τὴν παιδρὰν ἡμῶν πανήγυριν.

Δεῦτε τῶν πιστῶν ὁ σύλλογος ἕσμασι κροτοῦντες (λαμπρῶς ἀνυμνήσωμεν τοὺς πενταρίθμους σεπτοὺς) μεγαλομάρτυρας, μέλψωμεν γηθόμενοι τοὺς πέντε στεροὺς Χριστοῦ μεγαλομάρτυρας, οὓς ἤνθισεν ὡς τερπνὰ ῥόδα καὶ κρῖνα ἡ Σάμος τῆς Θράκης [ἡ] μὲν, ἡ Μάκρη δὲ ἡ λαμπρὰ ἄθλοις παντοίοις στεροῶς κατεστόμωσε καὶ ἡ τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία ἔσπευσεν, ὡς γενναίους ὁπλίτας καὶ σεπτοὺς μεγαλομάρτυρας.

Χαίροις Μανουὴλ πανένδοξε, ὁ ἐλέγξας πλάνην Ἀγαρηνῶν τὴν κακίστην ¹⁾ καὶ πάνσοφε Μιχαὴλ τῆς Κύπρου βλάστημα, Γεώργιοι οἱ στεροὶ σὺν Θεοδώρῳ, πεντὰς ἡ ἐξάκουστος, οἱ ἐν ἐσχάτοις καιροῖς ἀναφανέντες ἀστέρες πολύφωτοι καὶ τῶν ἀσεβῶν τὸ θρόσος ταῖς ὑμῶν ἐνστάσεσιν ἐκνικήσαντες ἅμα καὶ Χριστῷ συμβουλευόντι ²⁾.

Ἔτερα παρόμοια. Ἐδωκας σημείωσιν.

Ὅτε τοῖς παθήμασι τοῖς σοῖς, Χριστέ, ἐστερέωσας οἰκουμένης τὰ πέ-

1) κακίστου. 2) συμβασιλεύοντος.

ρατα, τότε θεῖαν δύναμιν καὶ ἡ ἀσθενοῦσα φύσις τῶν ἀνθρώπων περιεζώσατο, Χριστέ: ὅθεν ἐν τούτοις τοῖς χρόνοις ἠθλήσαν κατὰ τοῦ πολέμου πέντε στεροὶ καλλιμάρτυρες καὶ βαρβάρων ὁμότητα ¹⁾ παντελῶς ἀπημαύρωσαν.

Στόματα ἀνοίξαντες μεγαλομάρτυρες πάνσοφοι ἐν σταδίῳ εἰλκύσατε ²⁾ πνεῦμα, καθὼς γέγραπται, καὶ Θεὸν τῶν ὅλων τὸν Χριστὸν ἀνδρείως γλώσση, καρδίᾳ καὶ ψυχῇ ἐχθρῶν ἐπίπροσθεν ἐκηρύξατε καὶ θάνατον ἐκούσιον πανευκλεῶς ὑπεμείνατε: διὰ τοῦτο ἐστέφθητε παρ' αὐτοῦ ἀξιάγαστοι.

Ἀοίδιμον θάνατον τοῦ μαρτυρίου ποθήσαντες τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον φαιδρῶς ἐκληρώσασθε, μάρτυρες γενναῖοι πεντάριθμοι ὄντες ³⁾, καὶ χαρμονὴν διηνεκῇ, Χριστὸν ἀπαύστως καθικετεύοντες δωρησασθαι ⁴⁾ συγχώρησιν ἡμῖν πταισμάτων καὶ ἔλεος τοῖς ἐν πίστει γεραίρουσι τὴν ὑμῶν μνήμην σήμερον.

Ἰσοὺς διανύσαντες ⁵⁾ πόνου: πληγὰς τε καὶ μίστιγας καὶ ποινὰς τοῖς ἀθλήσασιν ἰσοὺς ἀπειλήφατε παρὰ τοῦ Δεσπότου τοὺς λαμπροὺς στεφάνους, μεγαλομάρτυρες, σαφῶς καὶ νῦν ἐν δόξῃ θεῖᾳ αὐλίζεσθε, πρεσβεύοντες πρὸς Κύριον διηνεκῶς περισφύζεσθαι ⁶⁾ τοὺς ὑμᾶς μετὰ πίστεως εὐκλεῶς μαρτυροῦντας.

Δόξα. Ἦχος πλάγιος β'.

Ὑπὲρ Χριστοῦ νομίμως ἀθλήσαντες πεντάριθμοι μεγαλομάρτυρες, καὶ τοῖς αἰσθητοῖς τυράννοις τοὺς νοητοὺς καταβαλόντες τυράννους ἐπαξίους στεφάνους ἀπειλήφατε παρὰ τοῦ ἀθλοθέτου Σωτῆρος Χριστοῦ καὶ νῦν ἐν Οὐρανοῖς τῶν Ἀγγέλων τοῖς τάγμασι συναγαλλόμενοι καὶ τῷ τρισυποστάτῳ καὶ πρώτῳ λαμπρυνόμενοι φέγγει τῆς ἀνωτάτης ⁷⁾ φωτοχυσίας συναπολαύοντες τρανῶς μέμνησθε καὶ ἡμῶν τῶν βοῶντων ὑμῖν: Χαίρετε ἀδαμάντινοι τὴν ψυχὴν καὶ καρτερικώτατοι ὁπλίται Χριστοῦ. Χαίρετε οἱ τὴν πλάνην τὴν κακόσπορον (:) ⁸⁾ τοῦ ἀποστάτου ἀπελέγξαντες καὶ τὴν ἀληθῆ πίστιν τοῦ Χριστοῦ τρανῶς ἀνακηρύξαντες. Σήμερον ἅπας ὁ κόσμος χαίρει καὶ τῶν ἀγώνων τὸ ἀπειρον εὐλαβοῦμενος καταγεραίρει ὑμᾶς: Ἀγγελοι σὺν ἀθλοφόροις λευχειμονοῦντες περιχαρῶς εὐφημοῦσιν ὑμᾶς τοὺς τεμόντας τὰς ἐπινοίας τῶν παρανόμων: ἀλλὰ πρεσβεύσατε Χριστῷ τῷ Θεῷ καὶ ἡμᾶς τοὺς ἐν πίστει ἐκτελοῦντας ⁹⁾ τὴν ἀεισέβαστον μνήμην ὑμῶν ἀξιῶσαι τῶν αἰώνιων ἀγαθῶν, πεντάριθμοι μάρτυρες.

1) ὁμότητα.—2) εἰλκύσαντες.—3) ὄντως.—4) δωρησασθε.—5) διανύσαντας.—6) περισφύζεσθε.—7) ἀνωτάτῳ.—8) καχέσπερον.—9) ἐκτελοῦντες.

Καὶ νῦν, *Τίς μὴ μακαρίσῃ σέ ; ἢ τῆς ἐορτῆς.*

Εἴσοδος. Φῶς Ἰλαρόν. Προκείμενον.

Ἀναγνώσματα τοῦ Ἁγίου Γεωργίου.

Εἰς τὴν Διτὴν, Ἦχος α'.

Ἀγάλλεται σήμερον ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ λαμπρυνομένη τῇ χάριτι καὶ πιστῶς πανηγυρίζει τῶν φιλεόρτων τὰ συστήματα ἐπὶ τῇ ἐνδόξῳ μνήμῃ τῶν πέντε νεοφανῶν μαρτύρων καὶ Χριστὸν τὸν ἀθλοθέτην δοξάζει, τὸν τὴν χάριν νέμοντα ¹⁾ τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ μάρτυρσι· δεῦτε οὖν φιλομάρτυρες τὴν θείαν αὐτῶν ἐκτελέσωμεν ἄθλησιν ἱκετεύοντες Χριστὸν τοῦ ὁσυσθῆναι τὴν οἰκουμένην ἐκ παντοίων θλίψεων.

Ἦχος β'.

Δεῦτε φιλομάρτυρες πάντες καὶ τῶν θείων ἀγώνων ἐρασταὶ τοὺς πενταρίθμους ἄθλητάς, Σαμοθράκης τὰ περίβλεπτα ἀκούσματα, ἱεραῖς μελωδίαις εὐσεβοφρόνως εὐφημήσωμεν, ὅτι τὸν τύραννον Ἀλβανὸν καταβαλόντες τῇ ἰσχύϊ ²⁾ τοῦ Σωτῆρος ῥωννύμενοι ἐπαξίως καὶ τὸν τῆς νίκης στέφανον ἐκομίσαντο καὶ τοῖς μετὰ πίστει αὐτοὺς ἐπικαλούμενοι μέγιστοι ἐν ἀνάγκαις ἐπικούροι ἐφίστανται· ἀπὸ τῶν ἐκείνων τῶν ἱεραίων, Χρίστε ὁ Θεός, ἐλέησον καὶ σῶσον τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Ἦχος δ αὐτός.

Λήξιν προορῶντες τὴν μέλλουσαν, ἀθλοφόροι νεομάρτυρες, πρὸς τὰ σκάμματα τῆς ἀθλήσεως προθύμως ἐχωρήσατε, τὰς βασάνους ὡς τρυφὰς ἡγούμενοι καὶ τὸν θάνατον ὡς ζωὴν λογιζόμενοι καὶ νομίμως τελέσαντες τὸν δρόμον τοῦ μαρτυρίου τὸν τῆς νίκης στέφανον παρὰ Χριστοῦ νομίμως ἀπειλήφατε δυσωποῦντες ἀδιαλείπτως ὑπὲρ τῶν πίστει καὶ πόθῳ τιμῶντων τοὺς ἄθλους ³⁾ ὑμῶν παναοίδιμοι.

Ἦχος δ'.

Ἰδοὺ νῦν ἐξέλαμψεν ἡ ὀλόφωτος πανήγυρις τῶν ἀθλοφόρων Χριστοῦ, ὡς ἀστέρας νοουμένων προβαλλομένη τούτους, τὰς διανοίας τῶν πιστῶν φωτίζοντας καὶ τὰ νέφη τῶν παθῶν ἐκδιώκοντας, οἷς ἐν πίστει βοήσωμεν : Χαίρετε, στρατιῶται στερότάτοι τοῦ βασιλέως τῶν δυνάμεων,

1) τῷ νέμοντι.—2) ἰσχύει.—3) τὰ ἄθλα.

οἱ τὰς ἀρχὰς καὶ ἐξουσίας τοῦ σκότους τῇ πίστει τροπώσαντες καὶ Χριστὸν φωτοδότην ἐν τοῖς οἰκείοις μέλεσι δοξάσαντες· πρὸς δὲν πρεσβεῖαν ποιήσατε ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Ἦχος δ αὐτός.

Τετρωμένοι ὅλως τῇ πρὸς Χριστὸν τελειοτάτῃ ἀγάπῃ, αοίδιμοι μάρτυρες, πρὸς τοὺς μαρτυρικοὺς ἀγῶνας ῥωμαλέῳ φρονήματι ὑπομολήσατε, τοῦ σώματος μὴ φεισάμενοι· διὸ καὶ εἰρκτῇ συγκλειόμενοι, λακτιζόμενοι, σπαραττόμενοι, [διὸ] καὶ ὀβελίσκοις ¹⁾ προσριπτόμενοι καὶ πικρῶς ἀνηλεῶς θανατούμενοι, χαίροντες τὰ πνεύματα ὑμῶν Χριστῷ παρεδώκατε. Παρουσίαν ²⁾ οὖν ἔχοντες ἀθλητικὴν πρὸς αὐτὸν ἱκετεύσατε ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Δόξα. Ἦχος πλάγ. α'.

Ἐξέλαμψε σήμερον ἡ ἐτήσιος μνήμη τῶν πενταρίθμων ἀθλοφόρων Χριστοῦ, τῶν διὰ Χριστὸν τὸ σῶμα ἐκδόντων ταῖς βασάνοις, τῶν σκυθρωπῶν ἡδὴν ἐπὶ τὴν ἐλπίδα τῆς σκοτομανίας (;) ³⁾ καὶ ζωῆς αἰωνίου πρόξενος γενομένην ⁴⁾ τοῖς πιστοῖς τούτους εὐφημοῦντες προσεῖπωμεν : Χαίρετε, ἀδαμάντινοι, οἱ τὴν ψυχὴν ἄτρωτον ταῖς βασάνοις διατηρήσαντες καὶ τῶν τυράννων τὰ θρόασθ τῇ καρτερίᾳ ὑμῶν καταπλήξαντες· Χαίρετε, Μανουήλ, Γεώργιε, Μιχαήλ, Γεώργιε καὶ Θεόδωρε, πολυάθλοι, πανθαύμαστοι μάρτυρες· Πρεσβεύσατε τοῦ σωθῆναι τοὺς ἐν πίστει ἐκτελοῦντας τὴν ἀεισέβαστον μνήμην ὑμῶν.

Καὶ νῦν τῆς ἐορτῆς. Εἰς τὸν στίχον· Προσόμοια.

Ἦχος πλ. α'. Χαίροις ἀσκητικῶν.

Πλοῦτον ἐν οὐρανοῖς νοητὸν αγωνισμάτων θησαυρίσαντες, Ἅγιοι, τὴν δόξαν τῶν ἐπικήρων καὶ φαινομένων, σοφοί, τὸν παρόντα πλοῦτον ἐβδελύσασθε· διὸ τὸν ⁵⁾ ἀκένωτον τῶν θαυμάτων ἐλάβετε παρὰ Κυρίου ⁶⁾ ἀληθῶς ἀξιάγαστοι τὰ παράδοξα ἱαμάτων χαρίσματα· ὅθεν καὶ πλουτιζόμενοι αὐτῶν ἐπιλάμψεσι πίστει καὶ πόθῳ τῆς θείας φιλανθρωπίας αἰτούμεθα τυχεῖν, ὑμῶν θείαις ἱεσίαις, ἀθλοφόροι Χριστοῦ πανεύφημοι.

1) ὀβελίσκοι.—2) παρρησίαν.—3) σκοτόμαιναν.—4) γενομένη.—5) τὴν.—6) Κυρίῳ.

Στίχος: Θανμαστὸς ὁ Θεός.

Δόξα τῷ ἀθλοθέτῃ Θεῷ, τῷ εὐδοκῆσαντι (ἐν) Μάκρῃ ἀθλῆσαι ὑμᾶς καὶ στήριγμα τοῖς ἐν πίστει τοῖς εὐολίστοις στεργὸν ἀναδεῖξαι, μάρτυρες ὧ πεντάριθμοι, ἀγρόπνους τε φύλακας Σαμοθράκης πατρίδος ὑμῶν καὶ πολιούχου; καὶ ταχεῖς ἀντιλήπτορας ἐπιστήσαντι τοῖς οἰκήτορσιν ἅπασι, ῥύστας ¹⁾ καὶ βοηθοῦ: ἡμῶν τῶν πόθῳ, πανένδοξοι, ἐπιτελούντων τὴν θεῖαν μνήμην ὑμῶν τὴν σεβάσμιον, Χριστὸν δυσωπεῖτε ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν δοθῆναι τὸ μέγα ἔλεος.

Στίχος: Τοῖς ἁγίοις τοῖς ἐν τῇ γῇ.

Πάρεστε ἀοράτως ἡμῖν, τοῖς ἐν ᾧδαῖς ὑμῶν ἀγῶνας δοξάζουσι, μαρτύρων νέων ἢ δόξα καὶ παλαιῶν ἱερῶν, ἀθλοφόροι θεῖοι, ἐγκαλλώπισμα, ἡμᾶς ἐπισκέποντες ²⁾ καὶ τὴν χάριν βραβεύοντες τοῖς ἐκτελοῦσι ³⁾ τὴν ὑμῶν νῦν πανήγυριν καὶ αἰτήσατε ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν λύτρωσιν, ὅπως ταῖς προσευχαῖς ὑμῶν λυτρούμενοι θλίψεων καὶ πολυπλόκων σκανδάλων καὶ λοιμικῆς νόσου πάντοτε ὑμᾶς κατὰ χρέος εὐφημῶμεν ⁴⁾ Χριστὸν τὸν Σωτῆρα ἡμῶν δοξάζοντες.

Δόξα. ^{Ἡχος β'.} **ΑΚΑΔΗΜΙΑ**

Δεῦτε τῶν εὐσεβῶν ἡ ὁμήγυρις, νοῦν τε καὶ καρδίαν καθάραντες δεῦτε αἶνον ἔσωμεν τῷ στεφοδότῃ Χριστῷ ἐπὶ τῇ πολυωδύνῳ ἀθλήσει τῶν ἀθλοφόρων τοῦ Χριστοῦ· σήμερον γὰρ ἡ τῶν πραέων γῇ τούτους δέχεται, ὡς μιμητὰς τοῦ σωτηρίου πάθους, καὶ τῶν ἀγώνων τὸ πλήθος εὐλαβουμένη τῷ νικοποιῷ Χριστῷ δόξαν ἀπονέμει, ἣν καὶ κληρωσάμενοι συνδιαγωνίζουσιν αὐτῷ ὑπὲρ ἡμῶν αὐτὸν ἰλεούμενοι· πάντες οὖν προσεῖπωμεν αὐτοῖς δεόμενοι: εὐσεβῶν θεῖαν ἄθροισιν, Ἅγιοι, περιφυλάττετε τὴν ἐκ πόθου τελοῦσαν τὴν φωτοφόρον ὑμῶν ἄθλησιν.

Καὶ νῦν τῆς ἑορτῆς. Ἀπολυτίκιον ⁵⁾, ἦχος γ'.

Πέντε μάρτυρες οἱ Σαμοθράκης γόνιοι πέλοντες καὶ ἐν τῇ Μάκρῃ τοῦ μαρτυρίου τὸν δρόμον ἀνύσαντες καὶ κατασχύναντες πλάνην τὴν βέβηλον καὶ τὴν ὀρθόδοξον πίστιν κηρύξαντες τοὺς τὴν ἀμωφτον μνήμην ὑμῶν γεραίροντας λυτρώσατε ἐκ πάσης περιστάσεως.

Καὶ τὸ εἰς τὸν μικρὸν ἑσπερινόν.

Εἰς τὸν ὄρθρον καθίσματα. Τὸν τάφον σου, Σωτῆρ, θαῦμα φοβερὸν καὶ παράδοξον τέρας, πῶς ἔφερον.

1) ῥύστες. — 2) ἐπισκέπτοντες. — 3) ἐκτελοῦντας. — 4) εὐφημοῦμεν. — 5) Ἄλλα ἀπολυτίκια βλ. ἐν τέλει μικροῦ ἑσπερινοῦ καὶ ἐν τέλει τοῦ βιβλίου σ. 45.

ᾠ ¹⁾ πληγὰς ἀνηκούστους πανδείνους (ὑπομείναντες) οἱ ἔνδοξοι μάρτυρες τοῖς ²⁾ τυράννοις ἐκραύγαζον: οὐκ ἀρνούμεθα Χριστοῦ τὴν ἔνθεον πίστιν, ἀλλὰ στέργομεν αὐτοῦ τὰ ἄχραντα πᾶθη, δι' ὧν κόσμος ³⁾ σέσφεται.

Δόξα: ὅμοιον.

Θεὸν ἐπὶ τῆς γῆς σταυρωθέντα βουλήσει ἐπέγνωτε, σοφοὶ ἀθλοφόροι Κυρίου· καὶ τούτῳ ἐπόμενοι μέχρις αἵματος, ἔνδοξοι ἀπολαύετε τὴν αἰωνίζουσαν δόξαν, ἱκετεύοντες ὑπὲρ ἡμῶν τῶν ἐκ πόθου τελούντων τὴν μνήμην ὑμῶν.

Εἰς τὴν β'. στίχος. Θείας πίστεως.

Ἀχμαιότατοι, οἷον ἀδάμας καὶ ὡς ἄσαρκοι γενναιοφρόνως τὰς ἀφορήτους ἀληθδόνas ἠνέγκατε· ὅθεν τῆς νίκης στεφάνους εἰλήφατε παρὰ Χριστοῦ, ἀθλοφόροι πεντάριθμοι, ἱκετεύοντες αὐτὸν ἐκτενῶς, ἀοίδιμοι, δωρήσασθαι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος.

Μετὰ τὸν πολυέλεον. Κατεπλάγη Ἰωσήφ.

Κατεπλάγη, σοφοὶ αἱ τῶν ἀγγέλων στρατιαὶ καθορώσαι τὴν ὑμῶν ἀνδρείαν, μάρτυρες Χριστοῦ, ἡ ἐδείξατε ἐν ταῖς βασάνοις γενναιοφρόνως· ὅθεν καί, στεφάνους πλεξάμενοι ἀμαραντίνους, ἐνδόξους κατέστεψαν τὰς κεφαλὰς ὑμῶν χαίροντες (καὶ) δοξολογοῦσι Χριστὸν τὸν μόνον Θεὸν σὺν ὑμῖν εἰς αἰῶνας.

Καὶ τῆς ἑορτῆς. Εὐαγγέλιον τοῦ Ἁγίου Γεωργίου.

Δόξα ταῖς τῶν Ἀθλοφόρων. Καὶ νῦν. Ταῖς τῆς Θεοτόκου.

Ἰδιόμελον. Ἤχος β'.

Μαρτυρίου καλλοναῖς ὠραϊζόμενοι ἀθλοφόροι καὶ στεφανηφοροῦντες τῷ Δεσπότη παρῆσθητε, δυσωποῦντες ἐκτενῶς ὑπὲρ ἡμῶν τῶν τελούντων τὴν ἱερὰν ὑμῶν ἄθλησιν.

Ὁ κανὼν τῆς ἑορτῆς. Καὶ τῶν Ἁγίων, οὗ ἡ ἀκροστιχίς. Μάρτυρας ὑμῶν τοῦ Ἰησοῦ προφρόνως Ἰάκωβος.

Ῥδὴ α'. ἦχος δ'. Θαλάσσης τὸ ἐρυνθραῖον πέλαγος.

Μαρτύρων θεοστεφῶν τὴν ἔνδοξον μνήμην γεραίροντι ⁴⁾ φῶς νοητόν μοι δώρησαι, Χριστέ, τὴν αἴγλην ἀπελαύνων μου τῆς ἁμαρτίας, δέομαι, καὶ καταναγάζων τὰς αἰσθήσεις μου.

1) ὦ.— 2) καί.— 3) κόσμον.— 4) γεραίροντες.

Ἀνύστακτον τῆς ψυχῆς κτησάμενοι τὸ ὄμμα, πάνσοφοι, τὰς ἐλεπόλεις πάσας τοῦ ἐχθροῦ παντελῶς ἠφανίσατε καὶ ἀσινὲς δχύρωμα τὸ τῆς ψυχῆς διετηρήσατε.

Ρητόρων τὰς φληναφίας, μάρτυρες, στερωῶς ἠλέγξατε καὶ αἰκισμούς καὶ μάλιστα πολλὰς ἀνδρικῶς ὑπέμεινατε καὶ στεφάνους ἤρασθε νίκης πεντὰς ἢ ἀξιέπαινος.

Τυράννων τὰς ἀπειλὰς καὶ μάλιστα οἱ θεῖοι μάρτυρες ἀντ' οὐδενὸς ἠγήσαντο Χριστοῦ τῇ ἀγάπῃ πυρούμενοι καὶ πρὸς τὸν τούτου ἔρωτα ἀκατασχέτως ἐπαγόμενοι.

Καταβασία. Ἀναστάσεως ἡμέρα.

Ῥδὴ γ'. Εὐφραίνεται ἐπὶ σοί.

Ῥημάτων ὑμῶν ¹⁾ ὀρθῶν τῇ ἀληθείᾳ ἀντιπεῖν ²⁾, πάνσοφοι, ἐν οὐδενὶ ἴσχυσαν πάντες οἱ τοῦ ψεύδους ἐξάρχοντες.

Ἀθλήσαντες καρτερῶς τείχη ἀνδρείας τοῖς πιστοῖς ὥφθητε, πᾶσαν ἐχθροῦ ἐνεδραν ἀποσκορακίζοντες, ἅγιοι.

Στερωτότητι λογισμοῦ ὥσπερ ἀδάμαντες φαιδροὶ ὥφθητε, πέντε ³⁾ στερωτοὶ μάρτυρες ἐχθρῶν προσβολαῖς ἀταπείνωτοι ⁴⁾.

Ὑπέριμον καὶ φαιδρὰν ὡς πορφύρεα τὰ στήθη ὑμῶν ἀποφοί, ἔχουσα νῦν ἡ ἐκκλησία φαιδρύνεται.

Θεοτόκιον.

Μετάνοιαν τοῖς ἐν γῇ ὁ γεννηθεὶς ἐκ σοῦ, σεμνή, ἔθετο, διὸ κάμοι ἐδωρήσατο καιρὸν μετανόας, πανάχραντε.

Καταβασία. Κάθισμα.

Κατεπλάγη Ἰωσήφ.

Κατεβάλετε ⁵⁾ στερωῶς τῇ πανοπλίᾳ τοῦ Χριστοῦ τὸν ἀντίπαλον ἐχθρὸν ἅμα τοῖς τούτου ὑπουργοῖς, τὸν δὲ Σωτῆρα ἐν μέλεσι τοῖς οἰκείοις, μάρτυρες σοφοί, ἐδοξάσατε. Ὅθεν παρ' αὐτοῦ ἐδοξάσθητε πᾶσι τοῖς πιστοῖς πηγάζοντες ἰάσεις ψυχῆς ὁμοῦ τε καὶ σώματος διὸ τοῖς ⁶⁾ πιστεῖ ὑμᾶς ⁷⁾ τιμῶσιν ὁσὶν ⁸⁾ θεῖαν βραβεύσατε.

1) ἡμῶν.—2) ἀντιπεῖν.—3) πέντοι.—4) ἀταπείνωτοι.—5) κατεβάλλετε.—6) τῇ.—7) ἡμᾶς.—8) ὁσὶν.

Ῥδὴ δ'. Ἐπαρθέντα σε ἰδοῦσα.

Νικητὰς ¹⁾ ὑμᾶς ἔσπεψεν ἐν στεφάνοις ὁ βασιλεὺς, πανένδοξοι, πάντων τῶν αἰώνων στησαμένους τρόπαια κατὰ τοῦ ἀλάστορος, λίαν θαυμαστά καὶ ἐξαίσια.

Ὅσπερ ἀείφωτοι ἐκκλησίας ἀστέρες τὸ κραταῖον στερέωμα φαιδρῶς δαδουχεῖτε ²⁾, νύκτα σκοτεινόμορφον, πεντάριθμοι μάρτυρες, τὴν βαρβάρων πλάνην ἐλαύνοντες.

Τοὺς διανγεῖς μαργαρίτας θησαυρισμάτων τοῦ παναγίου πνεύματος πνευματικοῖς ὕμνοις σήμερον τιμήσωμεν τὴν ὁσὶν ³⁾ γὰρ νέμονται τοῖς αὐτοῖς ⁴⁾ ἐν πίστει γεραίρουσιν.

Θεοτόκιον.

Οὐρανὸν ὥσει δέρριν ἐκτείνων, Κόρη, σὲ (ἐν) οὐρανῷ ἀνέδειξε καὶ γῆς πλατυτέραν μήτραν ἀπειρόγαμον τὴν σὴν, ὡς ἠυδόκησεν, οἰκήσας, Θεόνυμφε Δέσποινα.

Καταβασία. Ἐπὶ τῆς θείας.
Ῥδὴ ε'. Σὺ, Κύριέ μου φῶς.

Ὑφαναν ἑαυτοῖς σωτηρίας ⁵⁾ ἱμάτιον τῇ πίστει οἱ ἀθλοφόροι ἐξ ἐκείνων αἱμάτων ὡς χλαῖναν τοῦτο βάψαντες.

Ἰκρίφ τοῦ σταυροῦ κρεμασθέντα τὸν Κύριον οἱ μάρτυρες καθορῶντες ἐμιμήσαντο τούτου τὰ πάνσεπτα παθήματα.

Ἠράσθησαν, Χριστέ, τοῦ σοῦ κάλλους οἱ ἅγιοι καὶ δρόμφ ἀνεπιστρόφω ἐν ὁδῷ μαρτυρίου σοὶ πόθω ἠκολούθησαν*.

Θεοτόκιον.

Ὅρος σε ὡς δασὺ καὶ κατάσκιον, ἄχραντε, καὶ πῖον πνεύματι θείῳ οἱ προφῆται προεῖδον, ἐξ ἧς Χριστὸς ἐλήλυθεν.

1) νικηταῖς.—2) δαδουχεῖται.—3) ὁσὶν.—4) αὐτοῖς.—5) σωτηρίου.

* Κατὰ τὴν ἀκροστιχίδα «Μάρτυρας ὑμῶν τοῦ Ἰησοῦ προφρόνως Ἰάκωβος κάθε τροπάριον θά ἤρχιζε κατὰ σειρὰν ἀπὸ τὰ ἀρχικά γράμματα τῶν λέξεων Μάρτυρας κλ. (σελ. 347) μετὰ τὸ «Ἠράσθησαν ...» καὶ πρὸ τοῦ «Ὅρος ...» ἔδει νὰ ὑπάρχῃ τροπάριον ἀρχίζον ἀπὸ Σ. Ὅμοίως μετὰ τὸ «Πλάτυνον ...» παρελείφθησαν τὰ ἀρχίζοντα ἀπὸ ΡΟ καὶ προσετέθησαν τέσσαρα ἄλλα. Ὅμοίως εἰς σελ. 350 προσετέθη τὸ «Οὐ θλίψις ἡμᾶς» (Σ. Θ.)

Καταβασία. Ὁρθρίσωμεν ὁρθρον.

Ῥδὴ στ'. Θύσω σοι μετὰ φωνῆς.

Ὑψωσεν ὡς τὰς κέδρους Λιβάνου ὁ Ὑψιστος ὑμᾶς στερεῶς ¹⁾ φυτευθέντας (ἐν) οἴκῳ τῷ τοῦ Κυρίου καὶ ἀνθοῦντας ἐν αὐλαῖς τοῦ Θεοῦ, ὥσπερ γέγραπται.

Πλάτυνον, Ἐκκλησία Θεοῦ, τὰς ἐπαύλεις σου καὶ πανηγύριζε ἄρτι τοὺς στερεοὺς ἐξάρχοντας ἀθλοφόρους, κεκτημένη ²⁾ καὶ τὴν ³⁾ τούτων ἀστράπτουσαν στίγμασιν.

Ῥφθῆτε Σαμοθράκης βλαστήματα, Ἅγιοι, καὶ ἐν τῇ Μάκρῃ τὸν δρόμον τοῦ μαρτυρίου γενναίως ἠνύσατε, Μιχαήλ, Μανουήλ, Θεόδωρε καὶ Γεώργιοι.

Ὁλβιος ἐναντίον Κυρίου ὁ θάνατος ὑμῶν, γενναῖοι ὀπλῖται ὡς θανατωθέντων διὰ τὴν πάντων εὐζωΐαν καὶ θανάτῳ ζωὴν ἐκληρώσασθε.

Θεοτόκιον.

Φέρουσα ⁴⁾ ἐν ἀγκάλαις τῆς δόξης τὸν Κύριον χειρουβικῶς ὥσπερ θρόνος ἀνεδείχθης μόνη, εὐλογημένη ὅθεν πάντες εὐλογοῦσί σε νῦν καὶ ἄνθρωποι.

Καταβασία. Κατῆλθες. Κοντάκιον.

Ἦχος δ'. Ὁ ὑψωθείς ἐν τῷ σταυρῷ.

Τοὺς ἀθλοφόρους τοῦ Χριστοῦ χαρμοσύνως ἀνευφημῶμεν πιστῶν αἱ χορεῖαι, ὅτι αὐτοὶ ἐκήρυξαν λαμπρᾷ τῇ φωνῇ Χριστὸν τὸν Θεὸν ἡμῶν ὁμοτάτοις βαρβάροις, Μανουήλ, Θεόδωρος, Μιχαήλος σὺν δύο τοῖς Γεωργίοις, οὓς χρεωστικῶς ἀναφημοῦντες τιμῶμεν ἐν ἕσμασιν.

Ὁ οἶκος.

Φωτισόν μου τὰς φρένας, Χριστέ μου· τοὺς γὰρ θεῖους ὀπλίτας σου εὐφημῆσαι ποθῶ, τοὺς πεντάριθμους μάρτυρας, καὶ δίδου μοι λόγον ἐν ἀνοίξει τοῦ στόματός μου εἰς τὸ ὑμῆσαι αὐτοὺς εὐκλεῶς, ὡς στεφανηφόρους ἀθλητὰς καὶ τῶν παθῶν μιμητὰς καὶ τῶν σῶν δούλων ἀκλινεῖς πρεσβευτὰς· οὗτοι γὰρ αἰὶ τῷ θεῷ σου θρόνῳ παριστάμενοι ἐξαιτοῦνται εὐρίηνην τῷ κόσμῳ δωρησασθαι, οὓς χρεωστικῶς ἀνευφημοῦντες τιμῶμεν ἐν ἕσμασιν.

1) στερεοί.—2) κεκτημένοι.—3) τῆς.—4) φέρουσιν.

Τῷ αὐτῷ μηνὶ στ'. Μνήμη τῶν Ἁγίων ἐνδόξων πέντε μαρτύρων τῶν ἐν Μάκρῃ τῆς Θράκης μαρτυρησάντων.

Στίχος.

Χορὸν τὸν πεντάριθμον νέων μαρτύρων,
Σαμοθράκη, γέραιρε νῦν ἐπαξίως,
Ἐκτῇ, γενναίοις γ' ἐφάνη βιότοιο τελευτή.
Ταῖς τῶν Ἁγίων πρεσβείαις ὁ Θεὸς ἐλέησον ἡμᾶς.

Ῥδὴ ζ'. Ἐν τῇ καμίνῳ.

Ῥῆσαι (;) ¹⁾ τοῦ θεῖου εὐαγγελίου, μάρτυρες, εὐκλεῶς, ὄντως ὑποκλιναντες ὑμῶν τὰς ψυχὰς ἑαυτοὺς παραδεδώκατε πολλαῖς βασάνοις καὶ ἡμῶν πρεσβεύται χρηματίζετε.

Ὁ περιβάλλων τὸν Οὐρανὸν ἐν νέφεσιν ὡς Θεὸς θείαν περιέζωσε δύναμιν καὶ ὑμᾶς ὑπομείναι τὰ ἐπίπονα τοῦ μαρτυρίου μέχρι τελευτῆς πανεύφημοι μάρτυρες.

Τομὴν (;) ²⁾ τῆς πλάνης τοῖς ἱεροῖς ἐστήσατε, ἀθληταί, ῥείθροις τῶν αἱμάτων τῶν ὑπὲρ Χριστοῦ ἐκχυθέντων ὑμῶν, ἐνδοξοί, ὅθεν νομίμως στέφανος χεῖρὸς αὐτοῦ ἀνεδύνασθε.

Θεοτόκιον.

Ὡς ἐπὶ πόκον ὄντως, κόρη, ἔσταξεν ἐν τῇ σῇ μήτρᾳ ³⁾ οὐρανόθεν, ἄχραντε, τοῦ παντὸς ὁ δεσπόζων καὶ ἐδρόσισε ⁴⁾ τοὺς ἐκτακέντας πάλαι τῷ φλογμῷ ἀπάτη τοῦ ὄφεως.

Καταβασία. Οἱ παῖδες ἐκ καμίνου.

Ῥδὴ η'. Χεῖρας ἐκπετάσας.

Σύνεσιν κτησάμενοι, σοφοί, πᾶσαν δυσέβειαν Ἀγαρηνῶν δυσμενῶν ἀποσεισάμενοι, ἐνδοξοί, ἀσυνέτως ἀπονεμόντων ⁵⁾ διεθερμάνθητε πυρὶ τοῦ θεοῦ πνεύματος καὶ τὴν πλάνην ἐν παρρησίᾳ πολλῇ διηλέξατε.

Οὐ θλίψις ὑμᾶς οὐδὲ εἰρκτή, λιμὸς ἢ στέρησις ἡδέων, πάνσοφοι, οὔτε βασάνων ἐπίτασις, οὐ ζωῆς προσκαίρου στέρησις χωρῖσαι ἔσχυσεν Χριστοῦ τῆς ἀγαπήσεως, ᾧ βοῶμεν· πάντα τὰ ἔργα ὑμνεῖτε τὸν Κύριον.

Ἰδεῖν ἐφιέμενοι, σοφοί, κάλλος τὸ ἄρρητον Χριστοῦ καὶ ἄφραστον, πᾶ-

1) Ῥῆσαι (;)—2) νομήν, πρβλ. τοὺς τε μόντες τὰς ἐπινοίας τῶν παρὰ νόμων.—3) μήτραν.—4) ἐδρόσιζε.—5) ἀπονέμοντας.

σαν ἐπίγειον τρυφήν τε καὶ πλοῦτον ῥέοντα ἐξουθενήσατε καὶ τῶν βασάνων προσβολαῖς οὐχ ἡττηθέντες νικητικούς στεφάνους εἰλήφατε.

Θεοτόκιον.

Αἴνεσιν προσάγουσιν αἰεὶ τὰ ἐπουράνια τῶν νόων τάγματα, θεογεννήτορ, τῷ τόκῳ σου, ὡς Θεῶ, μεθ' ὧν καὶ ἄνθρωποι οἱ ἐπιγινόντες διὰ σοῦ τοῦτον κραυγάζομεν : εὐλογεῖτε πάντα τὰ ἔργα Κυρίου τὸν Κύριον.

Καταβασία. Αὕτη ἡ κλητὴ¹⁾ καὶ ἀγία ἡμέρα.

Ῥοδὴ θ'. Ὁ παῖς γηγενής.

Κάλλος νοητὸν ποθοῦντες, μακάριοι, πρὸς τὰ προκείμενα σκάμματα ἐδράμετε τοῦ μαρτυρίου βοῶντες, πάνσοφοι : ἐν ὁδῷ μαρτυρίου σου περιπατήσωμεν ὡς ἐν πλούτῳ χαίροντες, φιλάνθρωπε, εἰς αἰῶνας αἰώνων δοξάζοντες.

Ὡς ἐν ἱεροῖς ἱερῶς δοξάσαντα²⁾ ὕμνοις τὴν μνήμην ὑμῶν, μάρτυρες πεντάριθμοι, ὑμῶν πρεσβείαις καθικετεύσατε ἡμαρτιῶν με³⁾ ἄφεσιν εὐρεῖν καὶ κλέος καὶ τῆς θείας δόξης τὸν ἀνάξιον ἀξιῶσαι ὑμῶν ἀξιῶσαι⁴⁾.

Βάρος τῆς σαρκός, σοφοί, ἀπωσάμενοι διεβιάσθητε πρὸς τὰ ὑπερκόσμια καὶ νῦν σὺν θείοις μαρτύρων καὶ τοῖς ἁγίοις ἄπασιν παιδρῶς παρίστασθε τῷ Κυρίῳ λύσιν⁵⁾ ἐκ τῶν πταισμάτων τοῖς πόθῳ τιμῶσιν ὑμᾶς.

Θεοτόκιον.

Φθέγματι λαμπρῷ γλώσση διατόρῳ τε τρανῶς ἐκήρυξαν ὄντως Θεοτόκον σε ἐν τῷ σταδίῳ, παρθένε ἄχραντε, μάρτυρες οἱ πεντάριθμοι καὶ τὴν ἀντίχριστον τῶν ἀνόμων πλάνην ἐστηλίτευσαν καὶ στεφάνους τῆς νίκης ἐδέξαντο.

Καταβασία. Φωτίζον, φωτίζον.

Ἐξαποστειλάριον. Ὁ οὐρανὸς τοῖς ἄστροις.

Ἡ παμφαῆς τῶν μαρτύρων ἐξέλαμψε νῦν ἑορτὴ φωταγωγοῦσα τοὺς⁶⁾ πίστει ἐπιτελοῦντας τὴν αὐτῶν πάμφωτον σήμερον μνήμην καὶ τὸν Χριστὸν ἀνυμνοῦντας.

Ἔτερον. Γυναῖκες ἀκοντίσθητε.

Τῆς Σαμοθράκης καύχημα καὶ Μάκρης ἐγκαλλώπισμα ἐδείχθητε, ἀ-

1) κλητὴ.—2) δοξάσαντι.—3) μοι.—4) ἀξιῶσαι.—5) λύσιν.—6) τῇ.

θλοφόροι, ὡς ἀριστεύσαντες ἅμα σταυρῷ περιφραττόμενοι, ἀλλὰ νῦν παριστάμενοι τῷ θρόνῳ τοῦ παντάνακτος σὺν τοῖς χοροῖς τῶν μαρτύρων περιφρουρήσατε πάντας.

Εἰς τοὺς αἶνους. Καὶ τῆς ἑορτῆς.

Πᾶσα πνοή-ἰστώμεν.

Στίχος δ'. καὶ ψάλλομεν προσόμοια. Ἦχος πλ. δ'.

Ὡ τοῦ παραδόξου θανάτου.

Σήμερον, πιστοί, τελέσωμεν τῶν ἀθλοφόρων Χριστοῦ ἑορτὴν τὴν σεβάσιμον ἐν ᾧδαῖς καὶ ᾠσμασιν ἀνυμνοῦντες τὸν Κύριον, τὸν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ δοξάσαντα καὶ ὡς φωσφόρους λαμπτήρας δείξαντα φέγγος νοούμενον εὐσεβείας λάμποντας καὶ παμφανῶν θαυμάτων ἐκπέμποντας ἀκτῖνας πάντοτε.

Κλέος Σαμοθράκης ὤφθητε, Μάκρης, σοφοί, καλλονή, ὀρθοδόξων εὐπρέπεια, ἐκκλησίας στήριγμα, Μανουὴλ καὶ Γεώργιοι σὺν Θεοδώρῳ καὶ Μιχαὴλ τῷ στερεῷ¹⁾ ὅθεν χαίρομεν τὴν ὑμῶν πανήγυριν χρεωστικῶς τὸν Χριστὸν γεραίροντες, τὸν ὑμᾶς στέψαντα.

Ταῖς τῶν αἱμάτων προσχύσει τὴν ἐκκλησίαν Χριστοῦ ἐστολίσατε, ἄγιοι, καὶ ἐνταφίσθητε ἡσεβείας πλὴν κάμνον καὶ τοὺς βαρβάρους σαφῶς ἡσυχάζετε τῇ ἀπειρητῇ σοφίᾳ, ἀνστήσει ὑμῶν, καὶ πρὸς τὸν παράδεισον χαρμονικῶς εἰσέλθετε χαίροντες, μάρτυρες ἔνδοξοι.

Μέγας εἰ, μόνε φιλάνθρωπε, τὰ ἔργα δὲ θαυμαστά σου τὰ θεῖα καὶ ἔνδοξα, ὅτι [καὶ] ἐνίσχυσας τοὺς Ἁγίους σου μάρτυρας τὴν δυναστείαν τοῦ πολεμήτορος καταπατήσαι ἐν τῇ ἰσχύϊ σου τῆς σεπτῆς δυνάμεως, δι' ἧς, Χριστέ, πάντας περιφρούρησον τοὺς προσκυνοῦντάς σε.

Δόξα. Ἦχος πλ. α'.

Τὴν πάμφωτον μνήμην τῆς ὑμῶν ἀθλήσεως πιστῶς ἄγοντες ἀνυμνοῦμεν, πεντάριθμοι μάρτυρες, Χριστὸν τὸν Θεὸν ἡμῶν, τὸν ὑμᾶς ἐνίσχυσαντα παραδόξως καὶ νικητὰς κατ' ἐχθρῶν ἀναδείξαντα καὶ θαυμάτων χάρισι μεγάλυναντα¹⁾ ὅθεν τὰ στίφη τῶν πιστῶν σελεθόντα γεραίρει τὴν ἐκ Θεοῦ ὑμῖν δοθεῖσαν χάριν καὶ ἐν πίστει βοῶσι : χαίρετε, στρατιῶται ἀήττητοι τοῦ βασιλέως τῶν δυνάμεων, οἱ τὰς ἀρχὰς καὶ ἐξουσίας τοῦ σκότους τῇ πίστει τροπωσάμενοι καὶ Χριστὸν τὸν φωτοδότην ἐν τοῖς οἰκειοῖς μέλεσι δοξάσαντες, πρὸς ὃν πρεσβείαν ποιήσατε ὑπὲρ τῆς ἐνεγκαμένης νήσου τοῦ σώζεσθαι αὐτήν¹⁾ ἐξ ἐπιδρομῆς βαρβάρων, λιμοῦ καὶ

1) αὐτῶν.

λοιμοῦ καὶ πάσης δεινῆς περιστάσεως, καὶ τοῖς ἐκ πόθου εὐφημοῦσιν ὑμᾶς δωρηθῆναι εἰρήνην καὶ μέγα ἔλεος.

Δοξολογία μεγάλη καὶ ἀπόλυσις.

Εἰς τὴν λειτουργίαν τυπικά, καὶ ἐκ τοῦ κανόνος ᾠδὴ γ'. καὶ στ'.

Ἀπόστολος καὶ Εὐαγγέλιον τοῦ Ἁγίου Γεωργίου.

Μεγαλυνάριον εἰς ἥχον β'.

Σαμοθρακῆς γόνους λαμπροὺς καὶ τῆς χώρας Μάρκῃς μέγα κλέος τε καὶ φρουροὺς καὶ τῶν ἀσθενούντων ἱατροὺς τε καὶ σώστας τοὺς πέντε μεγάλους ἀνευφημῶμεν.

Ἐσθλῶν ἀπάντων Χριστὸς

Ἀρχὴ καὶ Τέλος.

Β'.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

Λόγος διηγηματικὸς καὶ ἐγκωμιαστικὸς εἰς τοὺς ἀγίους πέντε νεομάρτυρας τοὺς ἐκ Σαμοθράκῃς.

«Ἀλλὰ ταῦτα ποιήσουσιν ὑμῖν διὰ τὸ ὄνομά μου, ὅτι οὐκ οἶδασι τὸν πέμψαντά με».

Μαρτυρικὴν πανήγυριν σήμερον, εὐλογημένοι Χριστιανοί, ἐπιτελεῖ γηθοσύνης ἡ ἁγία τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία. Μαρτύρων μνήμην ἄγει, αὐθις λέγω, ὁ Χριστῶνυμος τοῦ Κυρίου λαός, χαίρων λίαν καὶ εὐφραινόμενος οὐ μόνον εἰς τὴν θεόσωστον νῆσον Σαμοθράκην, ἐκ τῆς ὁποίας ἐβλάστησαν ὡς ῥόδα τερπνὰ καὶ ἀμρογὰντα οἱ καλλινίκαι οὗτοι πέντε νεολαμπεῖς μάρτυρες, ἀλλὰ καὶ ἀπανταχοῦ εἰ εὐσεβῶς φιλομάρτυρες, πλουτήσαντες πρεσβευτὰς διαπύρους καὶ ἱατροὺς παθῶν ἀμίσθους καὶ ἐν κινδύνοις ἐτόιμους βοηθοὺς καὶ ἀντιλήπτορας.

Διότι, καθὼς ὁ δρώμενος αὐτὸς οὐρανὸς λαμπρύνεται καὶ στολίζεται ἀπὸ τὸν χορὸν τῶν ἀστέρων καὶ ἀπὸ τὴν ἀνατολὴν τοῦ μεγάλου φωστῆρος ἡλίου ἐγκαλλωπίζεται καὶ φαιδρύνεται, οὕτω καὶ ὁ νοητὸς οὐρανός, ἡ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, λέγω, ἀγάζεται [μὲν] καὶ χαίρει σφόδρα, καὶ ὁ ἴδιος ὁ Θεὸς ἐνδοξάζεται ἐν ταῖς μνήμαῖς τῶν Ἁγίων αὐτοῦ, ὡς φίλων ἀγαθῶν καὶ πιστῶν αὐτοῦ χρηματισάντων. Ἐπειδὴ καὶ αὐτοὶ οἱ ἀείμνη-

στοι κατεφρόνησαν καὶ ἀφῆκαν δι' ἀγάπην αὐτοῦ κόσμον καὶ τὰ ἐγκόσμια, δόξαν, τιμὴν, πλοῦτον, τρυφὴν καὶ ἀπόλαυσιν καὶ αὐτὸ τὸ σῶμά τους καὶ ζωὴν, διὰ νὰ κερδίσωσι μόνον αὐτὸν τὸν Χριστόν, τὸν ἀληθινὸν Θεὸν ἡμῶν καὶ τὴν οὐρανίαν βασιλείαν του καὶ αἰώνιον μακαριότητα τῶν δικαίων, διὰ τοῦτο καὶ ὑπέμειναν διὰ τὴν ἀγάπην του οἱ γενναῖοι τῷ ὄντι καὶ ἀθλοφύροι Μάρτυρες, τοιαῦτα πάνδεινα κολαστήρια, μάλιστα εἰς τοίτους τοὺς ἐσχίτους χρόνους, ὅπου ἐφθάσαμεν οἱ ταλαίπωροι καὶ εὐρισκόμεθα ὅλως διόλου εἰς τὰ φθαρτὰ καὶ μάταια ἀποβλέποντες καὶ διὰ μέλλοντα αἰώνια ἀγαθὰ δὲν μᾶς μέλει¹⁾. Ἀλλ' οὗτοι οἱ ἀοίδιμοι τῷ ὄντι καὶ τρισμακάριοι δὲν ἠμποδίσθησαν οὔτε ἀπὸ καιρικῆς περιστάσεως, οὔτε ἀπὸ σωματικῇν ἡδυπάθειαν ἐνικήθησαν, ἀλλ' ὁμολόγησαν τὴν καλὴν ὁμολογίαν ἐνώπιον τυράννων ὁμοτάτων θηριονύμων ἀνθρώπων φέροντες εἰς χεῖρας αὐτῶν τὰ ἐρυθρὰ ἱμάτια τῆς ὑπὲρ αὐτοῦ σφαγῆς καὶ χύσεως αἵματος καὶ ἔχοντες εἰς τὰς κεφαλὰς των στεφάνους ὀλοαμπεῖς, τὴν κατὰ τοῦ διαβόλου δηλαδὴ καὶ κόσμου καὶ σαρκὸς αὐτῶν νίκην, μιμηθέντες ὅσον τὸ δυνατόν οἱ μακάριοι αὐτὸν τὸν διδάσκαλον καὶ σωτῆρα πάντων Κύριον καὶ Θεόν, κινούμενοι ὑπὸ τοῦ πρὸς αὐτὸν διαπύρου αὐτῶν πόθου καὶ θεο-

ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΑ

δοτάτης ἀγάπης. Διὰ τοῦτο καὶ οἱ μακάριοι αὐτοὶ πρὸς τοὺς θηριωδεστάτους ἐκείνους ἐχθρούς των καὶ διώκτας τῆς ἀληθείας ἡμῶν λίστεως, οὔτε τὰ τρομερώτατα ἐκείνων καὶ ἀλγεινὰ κολαστήρια, ἀλλὰ παραδόντες θαρσαλέως ἑαυτοὺς τοῖς ἀνημέροις καὶ ἀγριωτάτοις ἐκείνοις τυράννοις καὶ ὁμοτάτοις βασανισταῖς καὶ ὑπομειναντες μεγαλοψύχως βάσανα πικρότατα, στρεβλώσεις ποικίλας, καταπέλτας²⁾ φοβεροὺς, ὥστε ὅπου μόνον νὰ τὰ βλέπῃ τινὰς καὶ νὰ ἀκούσῃ εἶναι φρικτὸν καὶ τρομερόν.

Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Κύριος δικαίως τοὺς ἠγάπησε καὶ ἐδόξασε διαφερόντως, ὡς μεγίστους ἥρωας καὶ χαίρει μᾶλλον ἐπ' αὐτοῖς, ὡς ὁ ἴδιος φανερώσει διὰ τοῦ Θεολόγου Ἰωάννου εἰς τὴν αὐτοῦ ἀποκάλυψιν: «Ὅτι ἡ πόλις ἡ ἁγία ἐκείνη, ἡ μήτηρ τῶν πρωτοτόκων, ἦτον τεθμελιωμένη ἐπὶ τὸν Ἰασπιν, ἦτοι ἄνω τῶν αἱμάτων καὶ πληγῶν τῶν μαρτύρων καὶ ὅτι δι' αὐτῶν (τῶν μαρτύρων δηλαδὴ) κοσμεῖται ὁμοῦ καὶ τὸ ἴδιον πρόσωπον αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ».

Ἐμάθετε τὴν ὑπερβάλλουσαν πρὸς τοὺς μάρτυρας τοῦ Θεοῦ ἀγάπην, ἀσύγκριτον τιμὴν καὶ μεγαλειότητα καὶ ὁ προφήτης Ἡσαΐας λέγει περὶ αὐτῶν τῶν μαρτύρων: «Καὶ ἔσται ὁ Κύριος εἰς ὄνομα αὐτοῦ καὶ εἰς σημεῖον αἰώνιον», σημεῖον δέ, τὴν κατὰ τοῦ διαβόλου νίκην καὶ τοῦ κόσμου

1) μέλλει — οὐ φροντίζῃ ἡμῖν. — 2) κατὰ πέλτερις = βασανιστήριον ὄργανον, ἐν ᾧ ἐξηρθροῦντο τὰ μέλη τῶν κολαζομένων ὑπὸ τῶν δυνάμεων.

τούτου γεγονυῖαν, δηλαδή διὰ τῶν ὑπὲρ Χριστοῦ πληγῶν καὶ θανάτου αὐτῶν ἐδήλωσε.

Καὶ ὁ Φίλων ὁ Καρπάθιος γράφει, ὅτι ὁμίσκοι ¹⁾ καὶ ὁμοιώματα χρυσοῦ εἶναι τὰ μαρτύρια καὶ ὑπὲρ Χριστοῦ κολαστήρια ²⁾ τῶν ἀγίων μαρτύρων. "Οθεν καὶ δικαίως προσκυνοῦνται παρὰ πάντων τῶν πιστῶν, ὑμνολογοῦνται καὶ πανηγυρίζονται ἐτησίως ἀπανταχοῦ λαμπρῶς, ὡς φίλοι ἄριστοι τοῦ Κυρίου, καθὼς καὶ σήμερον ἐορτάζονται λαμπρῶς οἱ πενταυγεῖς οὗτοι νεομάρτυρες, ὅπου ἐτίμησαν καὶ ἐδόξασαν τὴν πατρίδα τῶν Σαμοθράκην, τὴν πρῶην ³⁾ ἄσημον καὶ ἀκατανόμαστον, νῦν δὲ δι' αὐτῶν πανταχοῦ ἐπίσημον καὶ ὀνομαστήν γενομένην.

Ἄς ἀρχίσωμεν λοιπὸν ἐξ ἀρχῆς τὴν γλυκυτάτην διήγησιν τοῦ φρικτοῦ αὐτῶν μαρτυρίου, πῶς ἐγενεν ἐξ ἀρχῆς, τίνοι τρὸς ἡγωνίσθησαν καὶ γενναίως ἠρίστευσαν καὶ διὰ τοῦτο ἐδοξάσθησαν μὲν ἐκ Θεοῦ καὶ τιμῶνται ἀπὸ ἡμᾶς καὶ ἐορτάζονται σήμερον. Οὗτοι οἱ καλλίνικοι πέντε μάρτυρες Μανουὴλ, Θεόδωρος, Γεώργιος καὶ νεώτερος Γεώργιος ⁴⁾, ἦσαν γεννήματα καὶ θρέμματα τῆς νήσου Σαμοθράκης, ὁ δὲ Μιχαὴλ κατήγετο ἀπὸ τὴν περιφημον Κύπρον· ὄντες δὲ νέοι εἰς τὴν ἡλικίαν συνέβη κατὰ τὸ 1821 ἢ θρυλουμένη ⁵⁾ ἐκείνη ἐπανάστασις, ὅτε ἡ νῆσος αὕτη Σαμοθράκη ἡχμαλωτίσθη ἐλεεινῶς, ἐλθόντων ἀπὸ Ἀβδου, Γενάδου καὶ ἄλλων τῶπων Ἀγαρηνῶν καὶ φονευσάντων τοὺς Χριστιανούς καὶ τοὺς Σαμοθράκας· τὰς δὲ γυναῖκας καὶ παιδία ἀνήλικα ἡχμαλώτισαν καὶ διμερίσασαν εἰς Ἀνατολὴν, Εὐρώπην καὶ Αἴγυπτον.

Τότε δὴ καὶ αὐτοὺς τοὺς τέσσαρας ἡχμαλώτισαν ⁶⁾ ὁμοῦ μὲ τὸν Μιχαὴλον, ὅστις ἦτον ἡλικιωμένος, ἀλλὰ φοβηθεὶς τὸν θάνατον καὶ φιλοψυχίας ἐξώμοσεν ἐλεεινῶς· τοὺς δὲ τέσσαρας παῖδας πωλήσαντες εἰς Τούρκους, τοὺς ἐτούρκισαν καὶ ὁ [μὲν] Μανουὴλ πωληθεὶς εἰς Αἴγυπτον ἐδόθη εἰς σχολεῖον Ἀγαρηνῶν καὶ ἔμαθε τὴν Ἀραβικὴν διάλεκτον καὶ γράμματα καὶ ἐγυμνάσθη εἰς τὰ βιβλία τῶν Ἀγαρηνῶν ἀρκετὰ.

Ἀφ' οὗ δὲ ἐγενεν εἰρήνη καὶ ἡ Ἑλλὰς ἡλευθερώθη καὶ οἱ αἰχμαλωτισθέντες Χριστιανοὶ ἄλλοι μὲν ἡλευθεροῦντο, ἕτεροι δὲ φεύγοντες κρυφίως ἀπὸ τοὺς ἀσεβεῖς ἤρχοντο εἰς τοὺς τόπους τῶν Χριστιανῶν καὶ ἐχρί-

1) ὁμίσκοι—ὁ ὁμίσκος ὑποκορ. τοῦ ὁρμος = κυκλικὴ σειρά ὁμοία πρὸς περιδέραιον.—2) κολαστήρια.—3) πρῶτην.—4) Ἐν τῷ πρωτογράφῳ ἔφερετο νεώτερος Θεόδωρος, κατὰ lapsus calami, πάντως διορθωθὲν ὑπὸ τοῦ ἀντιγραφέως Χρ. Ρηγοπούλλου, σημειοῦντος ὅτι κατὰ λάθος ἀναφέρονται δύο Θεόδωροι ἀντὶ δύο Γεωργίων ὑπὸ τοῦ ῥήτορος. Ἄλλως τε τοῦτο ἐκφαίνεται ἐκ τῆς Ἀκολουθίας, ἐν ἣ πεντάκις μνημονεύονται ἐν ἀπολυτικῇ καὶ καταβασίαις τὰ ὀνόματα τῶν μαρτύρων· ἀλλὰ καὶ κατωτέρω ἐν τῇ ἀφηγήσει τοῦ μαρτυρίου τῶν ἀείπτων Γεωργίων λέγονται.—5) θρυλουμένη.—6) ἡχμαλωτίσαντες.

οντο καὶ ἠνώνοντο τοῖς χριστιανοῖς, τότε καὶ οὗτοι οἱ πέντε ἐπέστρεψαν εἰς τὴν Σαμοθράκην καὶ ἐπαναλαβόντες τὰ πατρικά των κτήματα ἠνώθησαν μὲ τοὺς Χριστιανούς καὶ ἐχριστιάνιζον. Ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ ἐγνωσθῆσαν εἰς τοὺς Τούρκους τοὺς ἐγκατοίκους Σαμοθράκης καὶ αὐτοὶ ἐδήλωσαν εἰς τοὺς ἄλλους Τούρκους τῆς Θράκης, τότε ὁ κατὰ καιρὸν Ἀγᾶς, καὶ Καδῆς ἐφοβέρισαν αὐτοὺς καὶ λαβόντες ἀρκετὰ χρήματα ἀπέλυσαν αὐτοὺς ἐλευθέρους. Καὶ πάλιν μετὰ τὴν ἐναλλαγὴν τῶν ἡγεμόνων ¹⁾ τὰ αὐτὰ ἔπασχον καὶ μὲ ζημίαν πολλὴν χρημάτων ἐλυτρώοντο· οἱ δὲ χριστιανοὶ ἐγκάτοικοι τῆς Νήσου ἐσυμβούλευον αὐτοὺς ν' ἀναχωρήσουν εἰς τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα, μήπως καὶ κινδυνεύσωσι τὴν ζωὴν των, [ἐκεῖ] ὡς γνωσθέντες ἀπὸ τοὺς ἀσεβεῖς· ἀλλ' οἱ εὐλογημένοι οὗτοι δὲν ἠθέλησαν ν' ἀναχωρήσωσιν ἀλλὰ ἀπεφάσισαν ὁμογνῶμόνως, ἀνίσως καὶ ἠθέλον βιασθῶσιν ἀπὸ τοὺς ἀσεβεῖς, νὰ μαρτυρήσωσι τὴν καλὴν ὁμολογίαν καὶ ἀποθάνωσι διὰ τὸν Χριστόν, καθὼς καὶ ἐγένετο

Ὁ Ἀρχιερεὺς Τραϊανουπόλεως ἐπίτροπος τοῦ Μαρωνείας ²⁾, ἀποδημῶντος τότε [τοῦ Μαρωνείας] εἰς βασιλεύουσαν, καὶ ἔχων τὴν ἐπίσκεψιν ὅλης τῆς ἐπαρχίας καὶ αὐτῆς τῆς νήσου Σαμοθράκης ἐσυμβούλευε καὶ αὐτὸς τοὺς μάρτυρας ν' ἀναχωρήσωσιν, ἵνα μὴ κινδυνεύσωσι, καὶ ἐπειδὴ ἐπῆλθεν εἰς βασιλεύουσιν δι' ἀναγκαίαν ὑποθέσειν του, ἠρώτησε τὸν ἀπὸ Μαρωνείας ἐπίτροπον καὶ ἐπὶ τῇ Νήσῳ Κύριον Γρηγόριον, ἐὰν ἡδύνατο νὰ ὑπερασπισθῇ τοὺς μάρτυρας ἐν καιρῷ βίας τῶν ἀσεβῶν· πρὸς τὸν ὁποῖον ἀπεκρίθη ὁ Πατριάρχης, ὅτι ἡ Ἐκκλησία ὡς ὑποκειμένη οὐσα εἰς τὸν ζυγὸν τῆς δουλείας, οὐδεμίαν βοήθειαν ἡδύνατο νὰ δώσῃ εἰς τοὺς τοιοῦτους ἐξωμότης καὶ φωραθέντας ³⁾ ὑπὸ τῶν ἀσεβῶν, ἀλλ' ἡ μόνη σωτηρία αὐτῶν εἶναι, ἐὰν θέλωσι, ν' ἀναχωρήσωσιν ἐκεῖθεν τάχιστα, πρὶν ἢ πιασθῶσι. Ταύτην τὴν συμβουλὴν ἀνήγγειλεν ὁ ῥηθεὶς ἐπίσκοπος Τραϊανουπόλεως εἰς τοὺς μάρτυρας ἐπανελθὼν ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως.

Ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ ἔλαβε τὸ Καδηλίκι ⁴⁾ τῆς Μάκρης κωμοπόλεως κάποιος σκληρὸς Ἀπτουρραχμᾶν ἐφένδης λεγόμενος, ὦμος καὶ ἀπάνθρωπος καὶ ζηλωτὴς ἄκρος τῆς τοῦ Μωάμεθ θρησκείας, ὅστις ἔχων τὴν κυριαρχίαν τῆς Σαμοθράκης ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ ἀπέρασεν ⁵⁾ ἐκεῖ διὰ νὰ συνάξῃ τὰ δικαιώματά του καὶ ἀπὸ τὴν Νήσον, πρὸς τὸν ὁποῖον ἐπροδόθησαν παρὰ τῶν ἀσεβῶν οἱ Μάρτυρες, τοὺς ὁποῖους καλέσας πρῶτον ἤρχισε νὰ

1) ἡ γ ἐ μ ὶ ν ε ς = οἱ ἐκάστοτε διοικηταὶ τῆς νήσου, ἦτοι ὁ ἀγᾶς (πολιτικὸς κυβερνήτης) καὶ ὁ καδῆς (ιεροδίκη.).—2) τοῦ μητροπολίτου Δανιήλ (1821—1838) Γερμανοῦ μητροπολίτου Σάρδεων, ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι κτλ. «Θρησκὰ» τόμ. ΣΤ', σελ. 87.—3) φωραθέντες.—4) τὸ ὑπόργημα τοῦ καδῆ, δηλ.—5) διαλεκτικὸς ῥῆμα ἀπερνώ (περνῶ—περῶ).

τοὺς συμβουλευή με ἱλαρὸν πρόσχημα ὁ δόλιος, ὅτι, δὲν ἦτον εἰς αὐτοὺς πρέπον νὰ ἀφήσωσι τὴν λαμπρὰν θρησκείαν τῶν Ἀγαρηνῶν, ὅπου κρατεῖ πανταχόθεν καὶ βασιλεύει, τὴν ὁποίαν ἐδέχθησαν καὶ ἐδιδάχθησαν καὶ αὐτοί, καὶ νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν τῶν Χριστιανῶν θρησκείαν, ὑποκειμένην εἰς αὐτοὺς οὖσαν καὶ ἄσημον, καὶ μάλιστα ὅπου φέρει κίνδυνον κεφαλικὸν) εἰς αὐτοὺς, ἐὰν ἐπιμένωσιν εἰς τὸ πείσμα τῶν καὶ δὲν ὑπακούωσι, καὶ μάλιστα ὅπου καὶ αὐτὸς νὰ τὸ σιωπήσῃ δὲν δύναται (ὡς ἔλεγεν), ὅτι κινδυνεύει ἀπὸ τοῦ πασάδες, ὅπου τὸν ἐκυρίευνον ²).

Πρὸς ταῦτα οἱ μάρτυρες ὁμοφώνως ἀπεκρίθησαν, ὅτι ἡμεῖς Χριστιανοὶ εἴμεθα ἀπὸ τοῦ πατέρα μας καὶ μετὰ τὸ νὰ ἡχημαλωτίσθῃμεν ἀνήλικοι, δυναστικῶς μᾶς ἐτούρκισαν οἱ Ἀγάδες μας. Τώρα ὅμως, ὅπου ἐγνωρίσαμεν τὸ συμφέρον μας, ἐδέχθημεν πάλιν τὴν ὁρθόδοξον πίστιν τῶν πατέρων μας, τὴν ὁποίαν ποσῶ; δὲν ἀρνούμεθα, ἀλλ' εἴμεθα ἕτοιμοι ν' ἀποθάνωμεν ὅλοι μας δι' αὐτήν, Ὁ δὲ μιὰρὸς καθὴς βλέπων τὴν τόλμην τῶν μαρτύρων καὶ γνωρίζων ὅτι εὐκόλα δὲν ἤρνούντο τὴν πίστιν τῶν τότε ἐπρόσταξε καὶ τοὺς ἐφυλάκισαν. Καὶ νὰ παγιδεύσῃ τὸν δεσπότην ³) (ὅστις συνέπεσε νὰ εὗρεθῇ καὶ αὐτὸς εἰς τὸ τεύρι ⁴) τῆς Σαμοθράκης) ἤρχισε μὲν μετὰ ὑπόκρισιν φιλικὴν νὰ τὸν ἔσπευε νὰ κάμῃ εἰς τοὺς ὕβριστάς τῆς θρησκείας του: νὰ τοὺς ἀντιτάσσῃ καὶ νὰ τοὺς ἀποστήσῃ; Τοῦτο δὲ ἐποίει, διὰ νὰ μάθῃ, ἐὰν ὁ δεσπότης παρεκίνησε τοὺς ἁγίους εἰς τὸ μαρτύριον· καὶ ἐὰν τὸν συνεβούλευε νὰ τοὺς ἀφήσῃ δῆθεν καὶ νὰ μὴ τοὺς θανατώσῃ, νὰ τὸν καταδικάσῃ καὶ αὐτὸν ὡς ὑπεύθυνον.

Ὁ ἀρχιερεὺς γνωρίσας τὸν δόλον τοῦ τυράννου ἀπεκρίθη ὅτι οὐδεμίαν εἴδησιν εἶχε περὶ τῶν τοιούτων, καὶ ὅτι εἰς τὴν ἐξουσίαν του εἶναι νὰ τοὺς θανατώσῃ τοὺς μάρτυρας, ἢ νὰ τοὺς ἀπολύσῃ, ὡς κριτῆς, ὅπου εἶναι. Μὴ δυνήθεις λοιπὸν ὁ πανουργότατος ν' ἀκούσῃ ἀπὸ τὸν Δεσπότην ἐκεῖνα ὅπου ἐπόθει, ἐμεθοδεύθη διὰ νὰ λάβῃ χρήματα ἀπὸ τοὺς μάρτυρας καὶ νὰ τοὺς ἀπολύσῃ. Ὁθεν καὶ κατώρθωσε, καὶ ἀπέλυσε πρὸς καιρὸν τοὺς μάρτυρας, καὶ ἀπεράσας εἰς Μάκρην ἐκάθητο. Μετὰ δὲ καιρὸν, ὅπου ἦλθεν ἕνας ὁμόφρων ἐκείνου τύραννος ⁵) μανικὸς, συνομώσας μετ' αὐτὸν ὁ ἐπάρατος ἔκαμε καὶ ἔφεραν τοὺς εὐλογημένους πέντε ὁμολογητάς

1) δηλ. θάνατον.—2) τῶν ὁποίων ἦτο ὑφιστάμενος, δηλ.—3) Προφανῶς τὸν Τραϊανουπόλεως, τὸν ἐπίτροπον Μαρωνείας.—4) τὸ εὐρί ἢ δὲ εὐρί ἐλέγετο ἢ κατ' ἔτος τοῦ μητροπολίτου ἢ τοῦ ἐπιτρόπου οὗτοῦ ἐπισκόπου περιοδεῖα εἰς τὴν ἐπαρχίαν τοῦ πρὸς εὐλογίαν τοῦ ποιμνίου του, διευθέτησιν τῶν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ κοινοτικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων καὶ εἰσπραξίν τῶν δικαιωμάτων του. Ἡ λέξις φαίνεται μοι Τουρκικὴ καὶ ἦτο καθιερωμένη ἐν ταῖς μητροπόλεσι.—5) τύραννος= ἀγᾶς (πολιτικὸς διοικητής).

ἀπὸ τὴν Σαμοθράκην μετὰ βίαν καὶ εὐθύς, ὅπου ἦλθον ἐκεῖ, τὴν νύκτα ἐκείνην τοὺς ἀπέκλεισαν εἰς σκοτεινὴν φυλακὴν καὶ τοὺς πόδας τῶν ἔκλεισαν εἰς τὸ τιμωρητικὸν ξύλον. Ἦτον δὲ τότε ἡμέρα τῆς ἀθεμίτου νηστείας τῶν Τούρκων λεγομένης παρ' αὐτῶν ἡμαζάν. Διὸ καὶ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἔμειναν κεκλεισμένοι. Τὸ δὲ ἐσπέρας, ἀφοῦ ἔφαγον εἰς κόρον κατὰ τὸ ἔθος τῶν, ὥρισεν ὁ τύραννος καὶ τοὺς ἐπαρουσίασαν ¹) ἐμπροσθεν εἰς αὐτοὺς καὶ λέγει τοὺς, μετὰ πρόσωπον σοβαρὸν, ὅστις ἦτο τὸ γένος Ἀλβανός, σκληρὸς καὶ ἀπάνθρωπος.

—Λέγετέ μοι, ποῖοι ἐστέ;

Οἱ δὲ μάρτυρες ἀπεκρίθησαν μετὰ πρόσωπον ἱλαρόν:

—Ἡμεῖς, αὐθέντα, εἴμεθα Χριστιανοὶ ἀπὸ προγόνων μας γεγεννημένοι καὶ ἀνατεθραμμένοι εἰς τὴν νῆσον Σαμοθράκην καὶ ἐν καιρῷ τῆς καταδρομῆς τῆς πατρίδος μας ἐφόνευσαν βαρβαρικῶς οἱ ὁμόθησκοί σου τοὺς γονεῖς μας καὶ πωλήσαντες ἡμᾶς ὡς αἰχμαλώτους, καὶ παιδιά ὄντας²) μικρά, μᾶς ἐτούρκισαν οἱ αὐθένται μας· τώρα ὅμως, ὅπου ἦλθομεν εἰς ἡλικίαν νόμιμον καὶ ἐγνωρίσαμεν τὴν διαφορὰν τῆς ἀληθοῦς προγονικῆς ἡμῶν πίστεως, ἀποστραφέντες τὸ σκότος τῆς πλάνης ὑπεστρέψαμεν πάλιν εἰς τὸ φῶς τῆς ἀληθείας.

Διὰ τοῦτο, ὁ τυράννος ἐθυμώθη ὅλος καὶ πνέων πῦρ πρὸς τοὺς μάρτυρας λέγει τοὺς:

—Πῶς ἀπετολμήσατε, ἀνόητοι, καὶ κατεφρονήσατε τὴν ἀληθινὴν πίστιν τῶν Μωαμεθανῶν, ἢ ὁποῖα, ἀφοῦ σᾶς ἐχάρισε ³) τὴν παροῦσαν ζωὴν, ὅπου ἦσθε ⁴) τότε διὰ νὰ θανατωθῆτε, καθὼς καὶ οἱ γονεῖς σας, σᾶς ὑπόσχεται καὶ μετὰ θάνατον πολλὰ ἀγαθὰ πανευφρόσυνα;

Οἱ δὲ μάρτυρες ἀπεκρίθησαν ὅτι, ἡμεῖς, ὁ Ἡγεμὼν, εἰς τὸ ἐξῆς δὲν θέλομεν νὰ ζῶμεν ἀσεβῶς, ἀλλὰ προτιμῶμεν κάλλιον θάνατον πρόσκαιρον παρὰ νὰ κολαζώμεθα ⁵) αἰωνίως μετὰ ἐσᾶς εἰς αἰώνιον κόλασιν· τὰ δὲ ὅσα καλὰ μᾶς ὑπόσχεσθε, ἔχετε αὐτὰ ἐσεῖς· διότι ἡμεῖς αὐτὰ δὲν τὰ θέλομεν, ἐπειδὴ καὶ ἡπατήθημεν ἀρνηθέντες τὴν ἀληθῆ τοῦ Χριστοῦ πίστιν, ὅπου προσξενεῖ ζωὴν αἰώνιον τοῖς εἰς αὐτὸν πιστεύουσιν, διὰ τοῦτο ὁμολογοῦμεν σήμερον κατ' ἐνώπιον πάντων ὅτι Χριστιανοὶ εἴμεθα καὶ Χριστιανοὶ θέλομεν ν' ἀποθάνωμεν καὶ μὴν ἐλπίζῃς ποτὲ νὰ μεταβάλλῃς ⁶) τὴν γνώμην μας.

Εἰς ταῦτα θυμωθεὶς ὁ τύραννος ἐπρόσταξε τοὺς στρατιώτας νὰ φυλάκισουν τοὺς μάρτυρας καὶ ἀφοῦ τοὺς ἔφεραν εἰς τὴν φυλακὴν, τὰς μὲν χεῖρας τῶν ἔδεδαν ὀπισθεν, τοὺς δὲ πόδας ἡσφάλισαν εἰς τὸ ξύλον καὶ ἔστη-

1) ἐπαρρησίασαν.—2) ὄντες.—3) ἐχάρισε.—4) εἶσθε.—5) κολαζόμεθα.—6) μεταβάλλῃς.

κον ὄρθιου· εἰς δὲ τὸν τράχηλόν των ἔδεσαν ἄλυσον, καὶ τὸ μὲν σῶμα ἐκρέματο, οἱ δὲ πόδες ἦσαν σφαλισμένοι ¹⁾ εἰς τὸ ξύλον· καὶ οὕτως εὗρισκόμενοι εἰς τοιαύτην πικρὰν βάσανον ἔχαιρον οἱ αἰοῖδιμοι καὶ ἐδόξαζον τὸν Θεόν, ὅπου τοὺς ἤξιωσε νὰ πάθωσιν δι' αὐτόν, ψάλλοντες ὕμνους καταλήλους (καὶ) εὐχόμενοι νὰ τοὺς βοηθήσῃ νὰ τελέσουν τὸν δρόμον τοῦ μαρτυρίου των καὶ οἱ πέντε ἀχώριστα, καὶ παραθαρδύνοντες ὁ ἓνας τὸν ἄλλον νὰ ὑπομένωσι· καὶ εὐχαρίστουν τὸν Κύριον, ὅπου δὲν τοὺς ἄφησε ν' ἀποθάνωσιν εἰς τὴν ἀσέβειαν καὶ ἔλεγον οἱ μακάριοι· Μὴ φοβηθῶμεν, ἀδελφοί, θάνατον πρόσκαιρον οὔτε νὰ δειλιάσωμεν βάσανα, ὅπου περνοῦν καὶ πηγαίνουνσι. Τὸν Θεὸν ἄς φοβηθῶμεν, ὅπου δύναται καὶ μετὰ θάνατον νὰ κολάσῃ αἰώνια.

Ταῦτα καὶ ἄλλα ἔλεγον συμπαραθαρδυνόμενοι, καὶ ἐδέοντο τοῦ Κυρίου νὰ τοὺς ἀξιώσῃ νὰ κοινωνήσουν τὰ ἄχραντα μυστήρια.

Κάποιοι δὲ χριστιανοὶ ἀκούσαντες ἔξωθεν τῆς φυλακῆς, ὅτι ἐπόθουν νὰ κοινωνήσουν οἱ μάρτυρες, ἔλαβαν φροντίδα εἰς τοῦτο παρηγορήσαντες τοὺς μάρτυρας καὶ τὸ ἀνγγεῖλαν τῶν πρρεστώτων καὶ τοῦ ἱερέως τῆς κώμης, καὶ ἀπελθόντες οἱ προεστοὶ εἰς τὸν Ἡγεμόνα ἐπροσποίθησαν ὅτι ἐγκαλοῦσαν τὸν ἱερέα ὅτι δὲν θέλει νὰ πληρώσῃ δύο χρόνων τὰ βασιλικά δοσίματα καὶ νὰ τὸν βιάσῃ νὰ τὰ πληρώσῃ. ²⁾ Ὅθεν διέταξεν ὁ Ἡγεμὼν νὰ φυλακισθῇ ὁ ἱερεὺς μετὰ τοὺς μάρτυρας καὶ ἐκείνους τοὺς μαρτύρους τοῦ Δεσποτικοῦ σώματος ἐκλείσθη εἰς τὴν φυλακὴν μετὰ τοὺς μάρτυρας· καὶ τὴν νύκτα ἐκείνην ἐξωμολόγησε τοὺς Ἀγίους καὶ τοὺς ἐκοινώνησε τὰ ἄχραντα μυστήρια.

Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐπρόσταξεν ὁ τύραννος καὶ ἔφερον ἔμπροσθέν του τοὺς μάρτυρας ἕνα καθ' ἕνα χωριστὰ νὰ τοὺς ἐξετάσῃ ὁ δόλιος· Καὶ πρῶτον μὲν ἐξετάξε ³⁾ τὸν Μανουὴλ ὡς εἰδήμονα τῆς Ἀραβικῆς διαλέκτου, εἰς τὰ βιβλία τῆς μυσαρᾶς θρησκείας τοῦ Μωάμεθ ἀναγνώσαντα· καὶ ἤρχισε νὰ τοῦ λέγῃ, [ὅτι] ν' ἀφήσῃ τὴν τρέλαν ⁴⁾, καὶ νὰ ἔλθῃ εἰς τὸν ἑαυτόν του καὶ νὰ μὴ θελήσῃ νὰ θανατωθῇ οὕτως· ἢ κἂν ἄς ὁμολογήσῃ ὅτι εἶναι Τοῦρκος εἰς τὸ φανερόν, καὶ ἔπειτα πάλιν ἄς εἶναι Χριστιανός. Ὁ δὲ Ἅγιος πρὸς ταῦτα ἀπεκρίθη μετὰ ἄρρους, ὅτι αὐτός, οὔτε μετὰ ἀλήθειαν οὔτε μετὰ προσποίησιν θέλει ὁμολογήσῃ ποτὲ τὴν ἀσέβειαν, ἐπειδὴ καὶ ἀπε-

1) ἀντὶ ἧς σφαιλισμένοι τοῦρ. ἀσφαλίξω—τίθημι ἐν ἀσφαλείᾳ, κλείω. ὅθεν καὶ σφαλνῶ—σφαλνῶ.—2) ἰδιωτισμός· ἐξήτασε.—3) τρέλα· τρελός κτλ. γραπτὰ δι' ἑνὸς λ. Ἐτυμολογοῦνται καθ' ἡμᾶς ἐκ τοῦ λατινικοῦ delirus (παράφρων)—d e l i r o s—d e l. o s—d e r o s (πρβλ. βαλ-βελ-βλη, ταλ-τλη, βέλως—βλήμα, τάλας—τλήμων), d r e l o s (πρβ. φαλακρός—φαρακλός, Ἀγραυλός—Ἀγλαυρός), τ r e l o s.

φάσισε ν' ἀποθάνῃ διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ· καὶ ἂν ἤθελε νὰ ζῇ, δὲν ἤρχετο θεληματικῶς εἰς αὐτόν καὶ ὅτι ἡ γνώμη καὶ τῶν πέντε εἶναι μία καὶ ἡ αὕτη.

Ἐπειτα ἔφερε καὶ τὸν Μιχαῆλον ὡς γεροντότερον καὶ ἤρχισε νὰ τὸν κολακεύῃ· ὁ ὁποῖος ἤλεγξε τὸν τύραννον πολὺ καὶ ἀπέδειξεν ὅτι ἀδύνατον ἦτο ν' ἀρνηθῇ τὸν Χριστὸν καὶ νὰ πιστεύσῃ τὸν Ἀντίχριστον, ν' ἀφήσῃ τὸ φῶς καὶ νὰ δεχθῇ τὸ σκότος.

Τὰ αὐτὰ ἀπεκρίθησαν καὶ οἱ λοιποὶ τρεῖς.

Ὑστερον πάλιν κράζει τὸν Μανουὴλ καὶ τὸν ἐκολάκευε λέγων, ὅτι κρῖμα εἰς ἐσέ, ὅπου ἀνέγνωσες τὰ βιβλία τοῦ Προφήτου, νὰ μὴ γνωρίσης τὴν ἀλήθειαν. Τότε ἤρχισε λαμπρᾷ τῇ φωνῇ ὁ Μανουὴλ καὶ ἐπερίπαιξε τὴν πλάνην τοῦ Μωάμεθ, ὅτι ὅλα τὰ βιβλία των καὶ μάλιστα τὸ Κοράνιον εἶναι μυθολογίαι καὶ πλάναι, καὶ γεμᾶτον φλυαρίας, διδάσκον ¹⁾ ἀσέλγειαν, ἀκαθαρσίαν, καὶ πᾶσαν παρανομίαν. Διότι ἦτο γυμνασμένος εἰς τὰ Ἀραβικά καὶ εἰς τὸ λέγειν ἔμπειρος καὶ λόγιος καὶ ἐμυκτήρισε φανερὰ τὴν πλάνην τῆς θρησκείας τῶν Ἀγαρηνῶν.

Τότε ἐπρόσταξε καὶ τοὺς ἐφυλάκωσαν, καὶ ἐσυμβουλευθῇ τὸν ἴδιον Καδὴν καὶ ἄλλους ἀξιοματικούς Τούρκους, οἱ ὅποιοι τὸν ἐσυμβούλευσαν νὰ γράψῃ εἰς Κωνσταντινούπολιν πρὸς τὸν αὐθέντην τῆς ἐπαρχίας Βασάφ ἐφένδαν, ²⁾ ὅτι ἦτο μισθὸς τοῦ Σουλτάν Μαχμούτ, πρὸς τὸν ὁποῖον ἔγραψεν ὅλα τὰ τῶν μαρτύρων ἀκόλουθα, καὶ ὅτι τουρκίσαντες πρῶτον ἠρνήθησαν τὴν θρησκείαν των καὶ ὑβρίζουσι παρρησίᾳ ³⁾ τὸν Προφήτην καὶ θρησκεῦμα, μυκτηρίζοντες τὴν πλάνην των.

Ἐὼς ὅτου λοιπὸν νὰ ἔλθῃ ἀπόκρισις ἀπὸ Κωνσταντινούπολιν, εἰς διάστημα ἡμερῶν εἴκοσι καὶ τριῶν εὗρίσκοντο οἱ Ἅγιοι φυλακωμένοι καὶ ἄγευστοι τροφῆς παντελῶς καὶ ἐστερημένοι ⁴⁾ πάσης σωματικῆς παρακλίσεως ⁵⁾ ταλαιπωρούμενοι καὶ παιδευόμενοι εἰς τὸ τιμωρητικὸν ξύλον ⁶⁾ οἱ ἀείμνηστοι. Καὶ ἅμα ἦλθεν ἡ ἀπόφασις [ὅτι] νὰ θανατωθῶσι μετὰ τὸν πλέον πικρότατον θάνατον, ὡς ὑβρίζεται καὶ καταφρονηταί τῆς θρησκείας των, [ὅθεν] ἐπρόσταξεν ὁ ἀπάνθρωπος τύραννος καὶ ἔκαμαν ἀγκυλωτὰ περόνια σιδηρᾶ, λεγόμενα παρ' αὐτῶν τσεγκέλια ⁷⁾, τὰ ὁποῖα ἐκάρφωσαν εἰς ξύλα ὡσάν καταπέλτην καὶ τὰ ἠτοίμασαν νὰ ὀρίζουν εἰς αὐτὰ τοὺς Ἅγίους ἀνηλεῶς οἱ αἰμοβόροι καὶ θηριόγνωμοι.

Καὶ τὴν ἐπιούσαν ἡμέραν ἤρπασαν οἱ δῆμιοι ἀπὸ τὴν φυλακὴν τὸν μάρτυρα Μιχαῆλον ὡς γεροντότερον, ἔφεραν εἰς τὸ μέσον τοῦ παζαρίου ⁸⁾, καὶ τὸν ἐβίασαν νὰ σαλαβατίσῃ ⁹⁾. Ὁ δὲ Μάρτυς ἀπεκρίνατο ὅτι ἦτον

1) διδάσκων.—2) παρησίᾳ. 3) ἐστερημένοι.—4) παρακλίσεως(ς)—κατοκλίσεως—ἀναπαύσεως.—5) τὴν καταπέλτην.—6) οἱ ἐν τῷ τροπαρίῳ ὀβελίσκοι (ὀβελοὶ).—7) τῆς ἀγορᾶς, τουρκιστὶ π α ζ ἄ ρ.—8) σαλαβατίζω—ἀρνοῦμαι τὴν θρησκείαν μου, ἐξομῶν.

Χριστιανὸς καὶ δὲν ἠρνεῖτο τὴν πίστιν του, ἀλλ' ὕβριζε τὴν θρησκείαν των ἄφοβα. Ὅθεν θυμωθέντες οἱ δῆμιοι ἔβγαλαν τὰ ξίφη των καὶ τὸν κατέκοψαν εἰς λεπτά κομμάτια ἱστάμενον ὄρθιον καὶ εὐχόμενον τὸν αἰοῖδιμον· καὶ οὕτως ἔλαβε τὸν στέφανον τοῦ μαρτυρίου πρῶτος τῶν ἄλλων ὁ μακάριος· ἦτον δὲ ἡμέρα ἕκτη τοῦ Ἀπριλίου, δευτέρα τοῦ Θωμᾶ.

Τὴν αὐτὴν ὥραν ἔβγαλαν καὶ τοὺς λοιποὺς τέσσαρας μάρτυρας ἐκ τῆς φυλακῆς καὶ τοὺς ἀπέρασαν ἐπίτηδες διὰ μέσου τῆς ὁδοῦ, ὅπου ἔκειντο 1) τὰ τμήματα τοῦ νεκροῦ σώματος τοῦ Ἁγίου Μιχαήλου καὶ ἰδόντες αὐτὸν οἱ Ἅγιοι τελειωμένον 2) εὐχαρίστησαν τὸν Θεόν, ὅπου τὸν ἡξίωσε νὰ τελειώσῃ τὸν δρόμον τῆς ἀληθείας· καὶ λαβόντες θάρρος ὅτι θέλημα Θεοῦ εἶναι νὰ μαρτυρήσωσιν, ἐπορεύοντο τὴν ὁδὸν τῆς ἀθλήσεως χαίροντες καὶ φθάσαντες εἰς τὸν τόπον τῆς καταδίκης, τὸν μὲν Ἅγιον Θεόδωρον καὶ μέγαλον Γεώργιον τοὺς ἐκρέμασαν καὶ οὕτως ἔλαβον καὶ αὐτοὶ τὸν στέφανον τῆς ἀθλήσεως.

Τὸν δὲ πολυπαθὴ Μανουὴλ, τὸν ἐλέγξαντα τὴν πλάνην των παρῶν-σῖα ἐκ τῶν βιβλίων τους, ὡς ἐπισημον καὶ λόγιον ἔφεραν εἰς τὸ ξύλον τῆς καταδίκης, ὅπου εἶχασιν τὰ τσεγκέλια. Ἐλθὼν δὲ ὁ Ἅγιος παρεκάλει τοὺς δημίους νὰ τὸν ἀφήσουν νὰ προσευχηθῇ· ἀλλὰ δὲν ἠθέλησαν οἱ ἀνηλεεῖς· μόνον τὸν ἐβίαζον ἢ νὰ σαλαβατίσῃ ἢ νὰ ἀναβῇ εἰς τὴν σκάλαν, ὅπου ἠτοίμασαν, νὰ ῥιφθῇ εἰς τὰ τσεγκέλια. Τότε ὁ Ἅγιος κατήντησεν ἐν δῆμιον λέγων· ὦ μιαιφόντες καὶ ἀσεβεῖς, οὐ κατὰ τὸν γένος σου δὲν ἐγνωρίσατε ὅτι ἡμεῖς θεληματικῶς παραδίδομεν τὸν ἑαυτὸν μας εἰς θάνατον διὰ τὴν εὐσέβειαν τῆς πίστεώς μας καὶ μᾶς βιάζετε νὰ ἀσεβήσωμεν ἀσεβεῖς; Ὁ Θεὸς αὐτός, διὰ τὸν ὅποιον ἀποθνήσκομεν σήμερον, νὰ σᾶς ἐκδικηθῇ καὶ νὰ σᾶς δώσῃ τὰ ἐπίχειρα τῆς κακίας σας μὲ ἀμοιβὴν δικαίαν. Ταῦτα εἰπόντος τοῦ μάρτυρος, τὸν ἔσπρωξεν ὁ δῆμιος καὶ πεσὼν εἰς τὰ τσεγκέλια ἐκαρφώθη σιαυροειδῶς, ὡς τὰ εἶχασιν ἐπίτηδες· δύο ἥλους εἰς τὸ στήθος, δύο εἰς τὴν κοιλίαν καὶ ἕτερον εἰς τὸ μέσον.

Ὡσαύτως ἔρριψαν καὶ τὸν μακάριον μικρὸν Γεώργιον καὶ πεσὼν, ὃ τοῦ θαύματος! ἔκλιναν τὰ καρφία ὡς μόλυβδοι καὶ δὲν ἐκαρφώθη εἰς αὐτὰ τὸ σῶμα τοῦ Ἁγίου· ὅθεν ἔσυραν τὸν Ἅγιον ἐπάνω καὶ πάλιν καὶ ἔφεραν τὸν χαλκέα (κατσίβελον) 3), καὶ τὰ ἐσφιροκόπησε καὶ ἴσιασαν 4) καὶ ῥίψαν-

1) ἔκοντο=κατέκειντο.—2) τελειοῦνται=ελευτᾶν, ἀποθνήσκειν.—3) Κατσίβελοι ἐν Θράκῃ ἐλέγοντο οἱ Ἀθίγναοι ἐν γένει, οἱ Γύφτοι ἀλλαχοῦ (Αἰγύπτῳ), οἵτινες συνήθως ἦσαν χαλκεῖς, ἰδίως ἡλοποιοὶ καὶ γανωτοὶ χαλκίνων σκευῶν· πρβλ. καὶ τὸ αἶνιγμα· χίλιοι-μύριοι Κατσίβελοι οὐ μὴ τσέργα τυλιγμένοι (ὁ καρπὸς τῆς ροιᾶς, ρόδο).—4) ἴσιασαν τοῦ ἰσιάζω=ποιῶ τι ἴσον, εὐθετῶ, ἀνορθῶ· ἐκ τοῦ συγκεκομένου ἰσιάζω μετ' αὐξήσεως—ἴσιασα.

τες τὸν Ἅγιον ἐπάνω εἰς τὰ σουβλῖα ἐκεῖνα ἐπέβη ὁ δῆμιος καὶ τὸν ἐπάτει ἄνωθεν τῶν νώτων τοῦ Μάρτυρος, διὰ νὰ προσηλωθῇ τὸ σῶμα. Καὶ οὕτως, ὁ μὲν Μανουὴλ συντόμως παρέδωκε τὴν ἁγίαν του ψυχὴν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Θεοῦ, ὁ δὲ Γεώργιος ἔμεινε ζῶν προσηλωμένος ὥρας εικοσιτέσσαρας, μὲ ὁδύνην ἀφόρητον.

Οἱ δὲ Χριστιανοὶ ἐκεῖνοι ἐλθόντες εἰς τὴν νύκτα ἐκείνην ἐπαρηγόρουν τὸν μάρτυρα νὰ ὑπομένῃ τὴν βάσανον, διὰ νὰ στεφανωθῇ, ὁμοῦ εἰς τοὺς 1) λοιποὺς καὶ αὐτός· Ἐβαπτον δὲ πατύρου, ἥτοι βαμβάκια ἀπὸ τὰ αἵματα τῶν Ἁγίων πρὸς ἁγιασμόν τους, διὰ τῶν ὁποίων πολλοὶ ἀσθενεῖς ἐθεραπεύθησαν, οὐ μόνον Χριστιανοί, ἀλλὰ καὶ πολλαὶ γυναῖκες τῶν ἀσεβῶν Τούρκισσαι 2). Καὶ ἐδέοντο τοῦ Θεοῦ νὰ βοηθήσῃ τῷ μάρτυρι, ἐπαρεκάλουν δὲ καὶ τὸν Ἅγιον, νὰ δεηθῇ ὑπὲρ αὐτῶν, νὰ παύσῃ ἡ πανώλης νόσος, ὅπου ἀπέθνησκον τότε οἱ ἄνθρωποι σωρηδὸν εἰς τὴν Μάκρην.

Ἀφοῦ δὲ ἐτελείωσε καὶ αὐτὸς ὁ μακάριος, ἠναγκάσθη ὁ τύραννος (νὰ διατάξῃ) νὰ ἀρθῶσι τὰ λείψανα τῶν Ἁγίων, διότι ἔμελλε τὴν ἡμέραν ἐκείνην νὰ περάσῃ ἐντεῦθεν ὁ Μουσταφᾶ Πασσᾶς, διὰ τῆς Μάκρης, καὶ νὰ μὴν ἰδῇ τοὺς μάρτυρας κρελαμένους, καθότι αὐτὸς δὲν ἔδωκε γνώμην εἰς τὸν φόνον τῶν μαρτύρων. Ὅθεν ἐλθόντες οἱ δῆμιοι, τῶν μὲν τεσσάρων Ἁγίων τὰ λείψανα κατέβρισαν τῶν σχοινίων 3) καὶ τσεγκελίου, ἐπὶ δὲ τὸν πρῶτον ἐσφιντοκατέβρισαν, ὡς εἶδον αὐτὸν ἔτι ζῶντα ἐπυροβόλησαν αὐτὸν εἰς ἕξ αὐτῶν τῶν δημίων εἰς τὴν κεφαλὴν [τοῦ μάρτυρος] μὲ πιστόλι, καὶ οὕτως ἐτελείωσε καὶ αὐτὸς ὁ αἰοῖδιμος.

Τότε οἱ Χριστιανοὶ λαβόντες τὴν ἄδειαν ἔλαβον τὰ λείψανα τῶν μαρτύρων καὶ ἐνεταφίασαν αὐτὰ ἐντίμως εἰς τὸ ἴδιον μέρος. Λοιπὸν τότε καὶ οἱ αἰμοβόροι ἐκεῖνοι τύραννοι ἔλαβον παρὰ Θεοῦ τὴν ἐκδίκησιν. Καὶ ὁ μὲν δῆμιος, ὅπου δὲν ἄφησε τὸν Ἅγιον Μανουὴλ νὰ προσευχηθῇ, ἀλλὰ τὸν ἔσπρωξεν εἰς τὰ τσεγκέλια, μετὰ τὴν τρίτην ἡμέραν κρουσθεὶς ἀπὸ τὴν πανώλη 4) νόσον, ἀπέρριψε τὴν μιανὰν του ψυχὴν. Τοῦ δὲ ἑτέρου δημίου τὸ πρόσωπον ἐστράφη πρὸς τὰ ὀπίσω καὶ ἔμεινε θέαμα ἐλεεινὸν εἰς τοὺς ὁρῶντας.

Ὁ δὲ τύραννος, ὀνομαζόμενος Τζελαλ Μπέης, ἐθανατώθη καὶ αὐτὸς μὲ τὸν ἀκόλουθον τρόπον· Ὁ Σουλτὰν Μαχμουτ ὠργίσθη τὸν Βασάφ ἐφένδην, ὅπου ἔδωκε τὴν ψῆφον νὰ θανατώσουν τοὺς μάρτυρας καὶ τὸν ἐξώρισεν εἰς Βάρναν καὶ ἐκεῖ τὸν ἀπεκεφάλισαν κακῶς· ὁμοίως καὶ τὸν πενθερόν του Παρτάφ ἐφένδην, εἰς τὴν Ἀνδριανούπολιν. Τότε προσκλη-

1) ὁμοῦ (=ᾶμα) εἰς τοὺς· ἀνάλυσιν τῆς δοτικῆς—τοῖς.—2) Τούρκισσαις—Ὁθωμανίδες.—3) κυρίως τῶν δύο μόνων, τῶν ἀπηγγονισμένων, διότι οἱ δύο ἕτεροι κατέκειντο, ὁ μὲν ἐπὶ τῶν μετὰ τῶν ὀβελῶν σανίδων, ὁ δὲ διαμελισμένος.—4) πανώλην.